

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. kovo 2 d.*

Turinys

I.	Teisinis pagrindas	3
A.	Tarptautinė teisė	3
B.	Sąjungos teisė	5
1.	Buveinių direktyva	5
2.	Paukščių direktyva	7
C.	Lenkijos teisė	9
1.	Miškų įstatymas	9
2.	Įsakymas dėl geros praktikos reikalavimų	10
3.	Gamtos apsaugos įstatymas	12
4.	Įstatymas dėl informacijos apie aplinką	12
5.	Aplinkos apsaugos įstatymas	12
II.	Ikiteisminė procedūra	13
III.	Procesas Teisingumo Teisme	14
IV.	Dėl ieškinio	15
A.	Dėl pirmojo pagrindo	15
1.	Dėl nuostatų, susijusių su rūšių apsauga, pažeidimo	15
a)	Šalių argumentai	15
b)	Teisingumo Teismo vertinimas	18

* Proceso kalba: lenkų.

2. Dėl nuostatų, susijusių su buveinių apsauga, pažeidimo	21
a) Šalių argumentai	21
b) Teisingumo Teismo vertinimas	23
B. Dėl antrojo pagrindo	24
1. Šalių argumentai	24
2. Teisingumo Teismo vertinimas	29
a) Dėl antrojo pagrindo nepriimtiniu grindžiamo prieštaravimo	29
b) Dėl įsipareigojimų neįvykdymo	30
V. Dėl bylinėjimosi išlaidų	33

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Aplinka – Direktyva 92/43/EEB – Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – 6 straipsnio 1–3 dalys, 12 straipsnio 1 dalies a–d punktai, 13 straipsnio 1 dalies a punktas ir 16 straipsnio 1 dalis – Direktyva 2009/147/EB – Laukinių paukščių apsauga – 4 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnio a, b ir d punktai ir 9 straipsnio 1 dalis – Gera praktika pagrįstas miško tvarkymas – Miško tvarkymo planai – Orhuso konvencija – Teisė kreiptis į teismą – 6 straipsnio 1 dalies b punktas ir 9 straipsnio 2 dalis – Miško tvarkymo planų teisėtumo materialiniu ir procedūriniu požiūriu nagrinėjimas – Aplinkos apsaugos organizacijų teisė pateikti skundą“

Byloje C-432/21

dėl 2021 m. liepos 15 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama M. Brauhoff, G. Gattinara, C. Hermes ir D. Milanowska,

ieškovė,

prieš

Lenkijos Respubliką, atstovaujamą B. Majczyna,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai M. L. Arastey Sahún (pranešėja), F. Biltgen, N. Wahl ir J. Passer,

generalinė advokatė L. Medina,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Lenkijos Respublika:

- nacionalinėje sistemoje nustačiusi nuostatas, pagal kurias gera praktika grindžiamas miškų tvarkymas nepažeidžia jokių su gamtos apsauga susijusių nuostatų, kurioms taikoma 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102; klaidų ištaisymas OL L 81, 2015, p. 5), iš dalies pakeista 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL L 158, 2013, p. 193) (toliau – Buveinių direktyva), ir 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010, p. 7), iš dalies pakeista Direktyva 2013/17 (toliau – Paukščių direktyva), neįvykdė įsipareigojimų, kurie jai tenka pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnio 2 dalį, 12 straipsnio 1 dalies a–d punktus, 13 straipsnio 1 dalies a ir d punktus, 16 straipsnio 1 dalį bei Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio a, b, d punktus ir 16 straipsnio 1 dalį, ir,
- atmesdama galimybę aplinkos apsaugos organizacijoms apskųsti teismui miško tvarkymo planus, neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, siejamą su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, SESV 216 straipsnio 2 dalimi, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsniu, 1998 m. birželio 25 d. Orhuse (Danija) pasirašytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, Europos bendrijos vardu patvirtintos 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB (OL L 124, 2005, p. 1, toliau – Orhuso konvencija), 6 straipsnio 1 dalies b punktu ir 9 straipsnio 2 dalimi.

I. Teisinis pagrindas

A. Tarptautinė teisė

2 Orhuso konvencijos 6 straipsnio „Visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos“ 1 dalyje numatyta:

„Kiekviena Šalis:

- a) taiko šio straipsnio nuostatas, susijusias su sprendimais dėl leidimų planuojamos veiklos rūšims, išvardytoms I priede, išdavimo tikslingumo;
- b) vadovaudamasi nacionaliniais įstatymais, taip pat taiko šio straipsnio nuostatas, susijusias su sprendimais dėl planuojamų veiklos rūšių, neišvardytų I priede, bet galinčių turėti didelį poveikį aplinkai. Šiam tikslui Šalys nustato, ar tokiai planuojamai veiklos rūšiai bus taikomos šios nuostatos, ir

c) jei tai reglamentuoja nacionaliniai įstatymai, kiekvienu konkrečiu atveju gali nuspręsti netaikyti šio straipsnio nuostatų planuojamoms veiklos rūšims, susijusioms su krašto apsauga, jei, Šalies manymu, tai galėtų pakenkti minėtiems tikslams.“

3 Minėtos konvencijos 9 straipsnyje „Teisė kreiptis į teismus“ nustatyta:

„<...>

2. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi savo nacionaliniais įstatymais, užtikrina, kad atitinkami [suinteresuotosios] visuomenės atstovai[.]

a) rodantys pakankamą suinteresuotumą, arba kaip alternatyva,

b) manantys, kad buvo pažeista kokia nors jų teisė, kai tai kaip būtina sąlyga numatyta Šalies administracinės procesinės teisės normose, turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje, nepriklausomoje ir [n]ešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje, institucijoje, siekiant teisiniu [materialiniu] ir proce[dūrinu] požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų ir[.] kai tai reglamentuoja nacionaliniai įstatymai bei nepažeidžiant žemiau pateikiamos 3 dalies, kitų atitinkamų šios Konvencijos nuostatų.

Pakankamas suinteresuotumas ir kokios nors teisės pažeidimas nustatomi remiantis nacionalinių įstatymų nuostatomis ir turint tikslą suteikti suinteresuot[ajai] visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismus pagal šią Konvenciją. Todėl dėl a punkto pakanka bet kokios atitinkančios 2 straipsnio 5 dalyje keliamus reikalavimus nevyriausybinės organizacijos suinteresuotumo; dėl b punkto – tokios organizacijos taip pat turi teisę pareikšti apie savo teisių pažeidimus.

Šios 2 dalies nuostatos neriboja galimybės panaudoti išankstinio svarstymo administracinėje institucijoje procedūrą ir netaiko [neatleidžia nuo] reikalavimo išnaudoti administracinio svarstymo procedūras [administracinius gynybos būdus] prieš kreipiantis į teismines instancijas tais atvejais, kai toks reikalavimas nustatytas nacionaliniuose įstatymuose.

3. Be to, ir nepažeidžiant 1 ir 2 dalyse minimų pakartotinio nagrinėjimo procedūrų, kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba teismo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo.

4. Be to, ir nepažeidžiant 1 dalies nuostatų, vykdant 1, 2 ir 3 dalyse nurodytas procedūras, turi būti užtikrintos atitinkamos ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės, įskaitant, jei reikia, tokias teismines gynybos priemones kaip teismo įpareigojimas nepažeisti ieškovo teisių ar sustabdyti veiksmus, pažeidžiančius tas teises, ir tos priemonės turi būti teisingos, [n]ešališkos, pasiūlytos laiku ir ne per daug brangios. Pagal šį straipsnį priimami sprendimai pateikiami ar protokoluojami raštu. Teismų ir, esant galimybei, kitų institucijų sprendimai yra prieinami visuomenei.

<...>“

B. Sąjungos teisė

1. Buveinių direktyva

4 Buveinių direktyvos 1 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

a) *apsauga* reiškia visumą priemonių, reikalingų palaikyti ar atstatyti [atkurti] natūralias buveines ir laukinių faunos ir floros rūšių populiacijas iki palankios būklės, kaip apibrėžta e ir i punktuose;

<...>

j) *teritorija* reiškia geografiškai apibrėžtą plotą, kurio ribos yra aiškiai nustatytos;

k) *Bendrijos svarbos teritorija* reiškia teritoriją, kuri biogeografiniame regione ar regionuose, kuriems ji priklauso, yra svarbi tuo, kad padeda išlaikyti ar atstatyti [atkurti] I priede nurodyto natūralių buveinių tipo ar į II priedą įrašytos rūšies palankią apsaugos būklę, bei taip pat gali būti svarbi 3 straipsnyje nurodyto [tinklo „Natura 2000“] vientisumui ir (arba) yra svarbi palaikant biologinę įvairovę atitinkamame biogeografiniame regione ar regionuose.

Dideliuose plotuose paplitusių gyvūnų rūšių atveju Bendrijos svarbos teritorijos atitinka šių rūšių natūralaus paplitimo areale esančias vietas, kuriose yra jų gyvenimui ir dauginimuisi būtini fiziniai ar biologiniai veiksniai;

l) *speciali saugoma teritorija* – tai Bendrijos svarbos teritorija, kurią valstybės narės įsteigė įstatymu, administraciniu aktu ir (arba) sutartimi ir kurioje yra taikomos būtinos apsaugos priemonės, skirtos palaikyti ar atstatyti [atkurti] natūralių buveinių ir (ar) rūšių, kurioms teritorija yra įsteigta, palankią apsaugos būklę bei populiacijas;

<...>“

5 Šios direktyvos 2 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Šios direktyvos tikslas – padėti užtikrinti biologinę įvairovę, apsaugant natūralias buveines ir laukinę fauną bei florą europinėje valstybių narių, kurioms taikoma Sutartis, teritorijoje.

2. Priemonės, kurių imamasi pagal šią direktyvą, turi palaikyti ar atstatyti [atkurti] palankią Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros rūšių apsaugos būklę.

<...>“

6 Tos pačios direktyvos 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Specialioms saugomoms teritorijoms valstybės narės nustato būtinas apsaugos priemones, tarp jų, jei reikia, atitinkamus tvarkymo planus, parengtus specialiai šioms teritorijoms ar integruotus į kitus plėtros planus, ir atitinkamas įstatymais nustatytas, administracines arba sutartyje numatytas priemones, kurios atitinka teritorijoje esančių į I priedą įtrauktų natūralių buveinių tipų ir į II priedą įtrauktų rūšių ekologinius reikalavimus.

2. Valstybės narės imasi priemonių, siekdamos specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, o taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.

3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtinai teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas [tinkamas] jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas[, atsižvelgiant į tos teritorijos apsaugos tikslus]. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisum[o] ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių [privalomųjų] svarbesnio [svarbaus] viešojo intereso priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram „Natura 2000“ vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

Kai atitinkamoje teritorijoje yra prioritetas natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetas rūšis, vieninteliai argumentai, kuriuos galima pateikti, yra argumentai, susiję su žmonių sveikata ar sauga, su labai svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis arba kitomis, Komisijos nuomone, įpareigojančiomis priežastimis neatsižvelgti į visuomenės interesus [privalomosiomis priežastimis atsižvelgti į svarbų viešąjį interesą].“

7 Tos pačios direktyvos 12 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės imasi reikiamų priemonių sukurti į IV priedo a dalį įrašytų gyvūnų rūšių griežtos apsaugos jų [natūralaus] paplitimo areale sistemą, draudžiančią:

- a) bet kokia forma tyčia gaudyti ar žudyti šių rūšių individus [egzempliorius] gamtoje;
- b) šias rūšis tyčia trikdyti, ypač jų perėjimo [veisimosi], jauniklių auginimo, žiemos miego ir migracijos metu;
- c) tyčia naikinti ar rinkti kiaušinius gamtoje;
- d) pažeisti ar naikinti perėjimo [veisimosi] ar poilsio vietas.“

8 Buveinių direktyvos 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi reikiamų priemonių sukurti į IV priedo b dalį įrašytų augalų rūšių griežtos apsaugos sistemą, draudžiančią:

- a) tyčia skinti, rinkti, pjauti, rauti ar naikinti tokius augalus gamtoje jų natūralaus paplitimo vietose;
- b) laikyti, transportuoti, parduoti ar mainyti, siūlyti parduoti ar mainyti iš gamtos paimtus tų rūšių egzempliorius, išskyrus tuos, kurie teisėtai buvo paimti prieš įgyvendinant šią direktyvą.“

9 Tos pačios direktyvos 16 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei nėra kitos priimtinos alternatyvos, ir nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas netrukdo palaikyti atitinkamos rūšies populiacijų palankią apsaugos būklę jų natūralaus paplitimo areale, valstybės narės gali nukrypti nuo 12, 13 ir 14 straipsnių bei 15 straipsnio a ir b punktų:

- a) siekdamos apsaugoti laukinę fauną ir florą bei išsaugoti natūralias buveines;
- b) siekdamos išvengti didelės žalos, ypač pasėliams, naminiams gyvuliams, miškams, žūklės plotams, vandenims ir kitoms nuosavybės rūšims;
- c) atsižvelgdamos į visuomenės sveikatą ir saugą arba dėl kitų įpareigojančių [privalomųjų svarbaus viešojo intereso priežasčių], įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio, į pirminės svarbos gamtinei aplinkai naudingas pasekmes;
- d) mokslo tiriamojo darbo ir švietimo tikslais, siekiant šių rūšių populiacijų atstatymo [atkūrimo] ir reintrodukcijos bei dėl šiems tikslams įgyvendinti būtino veisimo, įskaitant dirbtinį augalų dauginimą;
- e) siekdamos griežtai kontroliuojant leisti atrankos būdu ir ribotais kiekiais imti ir laikyti ribotą tam tikrų į IV priedą įrašytų rūšių egzempliorių skaičių, kurį nustato kompetentingos nacionalinės institucijos.

2. Kas dveji metai valstybės narės Komisijai pateikia Komiteto nustatytos formos ataskaitą apie nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas pagal 1 dalį. Gavusi ataskaitą, Komisija ne vėliau kaip per 12 mėnesių Komitetui pateikia savo nuomonę apie tas nukrypti leidžiančias nuostatas ir apie tai praneša Komitetui.

<...>“

2. Paukščių direktyva

10 Šios direktyvos 1 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Šia direktyva siekiama apsaugoti visų rūšių laukinius paukščius, natūraliai paplitusius valstybių narių [e]uropinėje teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis. Ji apima šių rūšių apsaugą, tvarkymą ir kontrolę ir nustato jų naudojimo taisykles.

2. Ši direktyva taikoma paukščiams, jų kiaušiniams, lizdams ir buveinėms.“

11 Šios direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„1. Siekiant užtikrinti, kad I priede minimos rūšys savo paplitimo areale išliktų ir veistųsi, jų buveinėms taikomos specialios apsaugos priemonės.

Todėl būtina atsižvelgti į:

- a) rūšis, kurioms gresia pavojus išnykti;

- b) rūšis, kurioms gali pakenkti tam tikri jų buveinių pokyčiai;
- c) rūšis, kurios laikomos retomis dėl jų mažų populiacijų ar riboto paplitimo arealo;
- d) kitas rūšis, kurioms dėl specifinio jų buveinių pobūdžio reikia išskirtinio dėmesio.

Vertinant visada remiamasi populiacijų gausumo tendencijomis ir pokyčiais.

Atsižvelgdamos į šių rūšių apsaugos reikalavimus geografiniame jūros ir sausumos plote, kuriame taikoma ši direktyva, šių rūšių apsaugai valstybės narės įsteigia kiekiu ir dydžiu tinkamiausias specialias apsaugos teritorijas.

2. Valstybės narės panašias priemones taiko nuolatos aptinkamoms I priede nenurodytoms migruojančioms rūšims, atsižvelgiant į jų apsaugos poreikį geografiniame jūros ir sausumos plote, kuriame taikoma ši direktyva, jų veisimosi, šėrimosi ir žiemojimo bei poilsio teritorijų, esančių jų migracijos kelyje, atžvilgiu. <...>

<...>

4. 1 ir 2 dalyse nurodytose apsaugos teritorijose valstybės narės imasi atitinkamų priemonių, kad būtų išvengta buveinių taršos ar pažeidimo, arba bet kokio paukščių trikdymo, jei tai galėtų būti reikšminga atsižvelgiant į šio straipsnio tikslus. Valstybės narės taip pat stengiasi išvengti buveinių taršos ar pažeidimo už šių saugomų teritorijų ribų.“

12 Minėtos direktyvos 5 straipsnyje numatyta:

„Nepažeisdamos 7 ir 9 straipsnių valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad sukurtų bendrą apsaugos sistemą visoms 1 straipsnyje nurodytoms paukščių rūšims, ypač uždrausdamos:

- a) tyčinį žudymą ar gaudymą bet kokiais būdais;
- b) tyčinį jų lizdų ir kiaušinių naikinimą arba pažeidimą, arba jų lizdų pašalinimą;

<...>

d) tyčinį paukščių trikdymą, ypač jų perėjimo ir jaunuklių auginimo metu, jei toks trikdymas galėtų turėti reikšmės šios direktyvos tikslams;

<...>“

13 Tos pačios direktyvos 9 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Jei nėra jokio kito priimtino sprendimo, valstybės narės gali nukrypti nuo 5–8 straipsnių nuostatų šiais atvejais:

- a) – žmonių sveikatos ir saugos labui,
- oro [erdvės] saugos labui,

- siekiant apsaugoti nuo didelės žalos pasėlius, naminius gyvulius, miškus, žuvininkystę ir vandenį,
 - dėl floros ir faunos apsaugos;
- b) dėl mokymo ir mokslo tiriamųjų darbų, populiacijos atkūrimo, reintrodukcijos ir šiems tikslams būtino veisimo;
- c) kad griežtai prižiūrint ir atrankiniu būdu būtų leista gaudyti, laikyti ar kitaip teisėtai naudoti nedidelį tam tikrų rūšių paukščių skaičių.
2. Taikant 1 dalyje nurodytas nukrypti leidžiančias nuostatas, būtina konkrečiai nurodyti:
- a) rūšis, kurioms taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos;
- b) leistinas jų gaudymo ar žudymo priemonės, įtaisus ar būdus;
- c) rizikos sąlygas, laiko ir vietos aplinkybes, kuriomis tokios nukrypti leidžiančios nuostatos gali būti suteiktos;
- d) instituciją, įgaliotą pareikšti, kad egzistuoja reikalaujamos sąlygos, ir nuspręsti, kokios priemonės, įtaisai ar būdai gali būti naudojami, koku mastu ir kas juos gali naudoti;
- e) kontrolės, kuri bus vykdoma, būdus.
3. Valstybės narės kasmet Komisijai siunčia ataskaitą apie 1 ir 2 dalių taikymą.

<...>“

C. Lenkijos teisė

1. Miškų įstatymas

- 14 1991 m. rugsėjo 28 d. *Ustawa o lasach* (Miškų įstatymas, *Dz. U.* 1991, Nr. 101, 444 pozicija) (konsoliduota redakcija *Dz. U.* 2018, 2129 pozicija) (toliau – Miškų įstatymas) 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Įstatyme vartojamos šios sąvokos:

<...>

- 6) miško tvarkymo planas – tai konkrečiai teritorijai parengtas pagrindinis miško tvarkymo dokumentas, kuriame pateikiamas miškų būklės aprašymas ir vertinimas bei miško tvarkymo tikslai, užduotys ir metodai;

<...>“

- 15 Šio įstatymo 14b straipsnis, kuris 2017 m. sausio 1 d. buvo įterptas 2016 m. gruodžio 16 d. *Ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrod oraz ustawy o lasach* (Įstatymas dėl Gamtos apsaugos įstatymo ir Miškų įstatymo dalinio pakeitimo; Dz. U. 2016, 2249 pozicija) 2 straipsniu, suformuluotas taip:

„1. Miško savininkai įstatyme nurodytus miško tvarkymo tikslus ir principus, visų pirma 9 straipsnio 1 dalyje, 13 straipsnio 1 dalyje ir 14 straipsnio 4 dalyje nustatytus įpareigojimus, įgyvendina savo nuožiūra, nebent tam tikro įpareigojimo vykdymo būdas nustatytas įstatyme.

<...>

3. Miško tvarkymas, vykdomas laikantis geros praktikos reikalavimų miško tvarkymo srityje, nepažeidžia nuostatų, susijusių su išteklių, krūmų ir krūmynų bei konkrečių gamtos komponentų apsauga, be kita ko, [2004 m. balandžio 16 d. *Ustawa o ochronie przyrody* (Gamtos apsaugos įstatymas) (konsoliduota redakcija Dz. U. 2018, 1614 pozicija) (toliau – Gamtos apsaugos įstatymas)] 51 ir 52 straipsnių nuostatų.“

- 16 Miškų įstatymo 22 straipsnyje numatyta:

„1. Aplinkos ministras patvirtina miško tvarkymo planą, skirtą miškams, kurie yra valstybės nuosavybė, ir supaprastintus miško tvarkymo planus, skirtus miškams, kurie yra valstybės žemės ūkio paskirties žemės išteklių dalis.

<...>

4. Aplinkos ministras prižiūri miško tvarkymo planų, skirtų miškams, kurie yra valstybės nuosavybė, ir supaprastintų miško tvarkymo planų, skirtų miškams, kurie yra valstybės žemės ūkio paskirties žemės išteklių dalis, įgyvendinimą.

<...>“

2. Įsakymas dėl geros praktikos reikalavimų

- 17 Geros miško tvarkymo praktikos reikalavimai numatyti 2017 m. gruodžio 18 d. *rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej* (Aplinkos ministro Įsakymas dėl geros miško tvarkymo praktikos reikalavimų; Dz. U. 2017, 2408 pozicija) (toliau – Įsakymas dėl geros praktikos reikalavimų).

- 18 Šio įsakymo 1 dalyje nustatyta:

„Geros miško tvarkymo praktikos reikalavimai nustatomi taip:

- 1) prieš miškotvarkos darbus patikrinimai vietoje turi būti atlikti miško žemės dalyje arba sklype, kuriame numatyti darbai, siekiant nustatyti, ar yra saugomų rūšių ar teritorijų, kuriose jų gali būti;
- 2) prieš pradedant vykdyti miškotvarkos darbus, teritorijos, kuriose yra saugomų rūšių, saugomoms rūšims svarbios vietovės, kurios turi būti apsaugotos, laikinai turi būti pažymėtos arba kitaip užtikrinti, kad šios teritorijos ir šios vietovės yra žinomos rangovui;

- 3) jei vykdant darbus paaiškėja, kad yra saugomų rūšių teritorijų arba teritorijų, kuriose jų gali būti, 1 ir 2 punktai taikomi *mutatis mutandis*, įskaitant, jei reikia, neatidėliotiną darbų vykdymo būdo pakoregavimą ir prireikus atitinkamų priemonių, skirtų kuo labiau sumažinti padarytą žalą ar ją kompensuoti, taikymą;
- 4) vandens telkinių ir vandentakų pakrantėse, ne mažiau kaip 10 metrų nuo kranto, reikia palikti: nuvirtusių medžių kamienus, krūmynus, didelius akmenis, siekiant palengvinti priėjimo prie vandens ir gyvūnų migracijos sąlygas;
- 5) paukščių dauginimosi laikotarpiu negalima kirsti medžių, kuriuose aptikta perinčių paukščių;
- 6) drevėti medžiai turi būti palikti tol, kol jie natūraliai supus;
- 7) negyvi medžiai paliekami taip, kad būtų užtikrintas negyvos medienos tęstinumas, o negyvos medienos kiekis, be kita ko, nekeltų gaisro arba žalingų biotinių veiksnių rizikos;
- 8) miško anklavai, įskaitant proskynas ir pievas, kuriose buvo nustatyta saugomų rūšių teritorijų, siejamų su atvirais miško plotais, išlaikomi nepablogintos būklės, pašalinant medžius ir krūmus, jei būtina, ir nušienaujant pievas bei pašalinant biomasę;
- 9) miško aplinkoje esantys vandens telkiniai ir vandentakiai paliekami natūralios būklės arba ypatingais atvejais beveik natūralios būklės;
- 10) vandentakų vagos negali būti naudojamos medienos ruošai;
- 11) planuojant ir vykdant miško tvarkymo veiklą atsižvelgiama į poreikį išlaikyti medynų plėtros etapų įvairovę visam kraštovaizdžiui;
- 12) rekomenduojama užtikrinti nykstančių rūšių dalies išsaugojimą medynuose, visų pirma beržus, drebulės, gluosnius ir blindes. Minėtų rūšių dalis, viršijanti 10 %, priklauso nuo miško savininko sprendimo, atsižvelgiant į gamtinius, socialinius ir ekonominius kriterijus;
- 13) atkuriant ir apsodinant mišku turi būti atsižvelgiama į:
 - a) gamtines regiono sąlygas,
 - b) sėklų paskirstymą regionuose, kaip tai suprantama pagal teisės aktus, reglamentuojančius miško dauginamąsias medžiagas,
 - c) buveinės sąlygas ir natūralios aplinkos būklę;
- 14) prieš atliekant ugdomuosius miško kirtimus reikia pasirinkti kirtimo tipą, atsižvelgiant į numatyto ugdymo metodą: natūralus arba dirbtinis;
- 15) natūralus ugdymas naudojamas tada, kai motininiai medžiai, iš kurių turi būti užveistas žėlinis medynas, yra aukštos kokybės ir juos sudaro rūšys, kurios yra pageidaujamos toje pačioje teritorijoje, kai buveinės sąlygos leidžia vykdyti natūralų ugdymą ir šis ugdymas užtikrina daugiau kaip 50 % kultivuojamo medynų auginimo ploto ir jų stabilumą;
- 16) ugdymui skirtuose subrendusiuose medynuose, kuriuose atliekami daugiau nei 1 ha ploto plynų kirtimai, senų medžių grupės paliekamos natūralios būklės ir jos neturi užimti daugiau kaip 5 % plynų kirtimų ploto;

- 17) plyni kirtimai neturi būti vykdomi tiesiogiai greta šaltinių, upių, ežerų, durpynų, vandentakių aukštupio link ir nacionalinių atminties bei religinių apeigų vietų; šiose vietose rekomenduojama palikti natūralias ekotonines zonas arba jas sukurti, ypač pasodinant krūmų, jeigu jų nėra, ir juos prižiūrint;
- 18) kai įgyvendinant priežiūros, ruošos ir kirtimo darbus naudojant technines priemones tai būtina, medynuose įrengiami eksploatavimo keliai – miško ploto, kuriame nėra medžių ir krūmų, juostos; jų plotis ir atstumai tarp jų turi leisti vykdyti priežiūros, ruošos ir kirtimo darbus;
- 19) cheminiai miškų apsaugos metodai gali būti naudojami tik tuo atveju, kai neįmanoma arba nėra pagrindo naudoti kitų metodų, nes renkantis augalų apsaugos produktus visuomet atsižvelgiama į žmonių ir gyvūnų saugumą bei aplinkos apsaugą.“

3. Gamtos apsaugos įstatymas

- 19 Gamtos apsaugos įstatymo 48–50 straipsniuose nustatyta, kad aplinkos ministras, pasikonsultavęs su žemės ūkio ministru, priimdamas įsakymus nustato, be kita ko, saugomas augalų, gyvūnų ir grybų rūšis, jiems taikomus draudimus ir apsaugos būdus.
- 20 Šio įstatymo 51 ir 52 straipsniuose numatyti galimi draudimai, susiję su saugomomis gyvūnų ir augalų rūšimis.
- 21 Šio įstatymo 56 straipsnyje numatyta galimybė kompetentingoms institucijoms leisti vykdyti veiklą, kuriai taikomi to paties įstatymo 51 ir 52 straipsniuose numatyti draudimai.

4. Įstatymas dėl informacijos apie aplinką

- 22 2008 m. spalio 3 d. *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Įstatymas dėl teisės gauti informaciją, susijusią su aplinka ir aplinkos apsauga, visuomenės dalyvavimo saugant aplinką ir poveikio aplinkai vertinimo) (konsoliduota redakcija Dz. U. 2018, 2018 pozicija, toliau – Įstatymas dėl informacijos apie aplinką) 44 straipsnyje numatyta aplinkos apsaugos organizacijų teisė dalyvauti procedūroje, kurioje numatytas privalomas visuomenės dalyvavimas, teisė pateikti administracinį skundą dėl sprendimo, priimto per procedūrą, kurioje numatytas privalomas visuomenės dalyvavimas, ir teisė administraciniame teisme pateikti skundą dėl tokio sprendimo.

5. Aplinkos apsaugos įstatymas

- 23 2001 m. balandžio 27 d. *Prawo ochrony środowiska* (Aplinkos apsaugos įstatymas; konsoliduota redakcija Dz. U. 2019, 1396 pozicija) (toliau – Aplinkos apsaugos įstatymas) 323 straipsnyje nustatyta:

„1. Bet kuris asmuo, kuriam tiesiogiai kyla pavojus patirti žalą arba patyrė žalą dėl neteisėto poveikio aplinkai, gali reikalauti, kad subjektas, atsakingas už keliamą pavojų ar žalą, atkurtų teisėtą faktinę padėtį ir imtųsi prevencinių priemonių, visų pirma įdiegdamas įrenginius ar

įrangą, skirtą užkirsti kelią pavojui ar pažeidimui; jei tai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, jis gali reikalauti nutraukti veiklą, dėl kurios kyla pavojus ar daromas pažeidimas.

2. Kai pavojus ar pažeidimas susijęs su aplinka kaip bendru turtu, 1 dalyje nurodytą reikalavimą gali pateikti Valstybės išdas, vietos valdžios įstaiga ir aplinkos organizacija.“

II. Ikteisminė procedūra

- 24 2011 m. gruodžio 20 d. Komisija pradėjo „ES Pilot“ procedūrą (byla EUP(2011)2856) ir paprašė Lenkijos valdžios institucijų pateikti paaiškinimus dėl Lenkijos teisės aktuose numatytos išimties iš Buveinių ir Paukščių direktyvose nustatytų pareigų, kiek tai susiję su darbais miško tvarkymo srityje. Atsižvelgdama į šių valdžios institucijų pasiūlytus sprendimus Komisija nusprendė užbaigti „ES Pilot“ procedūrą.
- 25 Atsižvelgusi į vėliau jai pateiktą informaciją ir skundus, Komisija nusprendė, kad Sąjungos teisės pažeidimas yra akivaizdus. Be to, ji pažymėjo, kad Lenkijos teisė aplinkos apsaugos organizacijoms neužtikrino galimybės ginčyti miško tvarkymo planus administracine ir teismine tvarkomis, taip pažeidžiant pareigą užtikrinti Buveinių ir Paukščių direktyvomis šioms organizacijoms suteiktų teisių teisminę gynybą.
- 26 2018 m. liepos 20 d. Komisija išsiuntė Lenkijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame teigė, pirma, kad į nacionalinę sistemą įtraukdama nuostatas, pagal kurias geros praktikos reikalavimais grindžiamas miško tvarkymas nepažeidžia jokių nuostatų dėl aplinkos apsaugos, kurioms taikomos Paukščių ir Buveinių direktyvos, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalis, 12 straipsnio 1 dalies a–d punktus, 13 straipsnio 1 dalies a punktą ir 16 straipsnio 1 dalį, taip pat Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio a, b ir d punktus ir 9 straipsnį. Antra, minėta institucija teigė, kad kliudydama aplinkos apsaugos organizacijoms teisme ginčyti miško tvarkymo planus, kurie gali turėti reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai, taigi nenumatydama veiksmingos teisminės gynybos šių organizacijų teisėms, kylančioms iš Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies ir susijusioms su šiais planais, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, siejamą su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, SESV 216 straipsnio 2 dalimi, Chartijos 47 straipsniu ir Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktu bei 9 straipsnio 2 dalimi.
- 27 2018 m. rugsėjo 20 d. Lenkijos Respublika atsakė į šį oficialų pranešimą.
- 28 2019 m. liepos 26 d. Komisija pateikė pagrįstą nuomonę, kurią tą pačią dieną gavo Lenkijos Respublika; joje ši institucija paliko oficialiame pranešime išdėstytus pagrindus ir paprašė Lenkijos Respublikos per du mėnesius nuo šios pagrįstos nuomonės gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.
- 29 2019 m. rugsėjo 26 d. Lenkijos Respublika atsakė į pagrįstą nuomonę, ginčydama Komisijos nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą, ir teigdama, kiek tai susiję su jos pateiktu pirmuoju pagrindu, kad ateityje bus priimtos naujos nuostatos, skirtos galiojantiems teisės aktams sukonkretinti.
- 30 Kadangi šis atsakymas Komisijos netenkino, ji pareiškė šį ieškinį.

III. Procesas Teisingumo Teisme

- 31 Atsakydama į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus, Komisija 2022 m. liepos 7 d. raštu jį informavo, kad ieškinio baigiamosios dalies versijoje, kurioje proceso kalba išdėstyti reikalavimai, susiję su jos pirmuoju pagrindu, Buveinių direktyvos 13 straipsnio 1 dalies a ir d punktai ir Paukščių direktyvos 16 straipsnio 1 dalis buvo įrašyti tik dėl rašybos klaidos ir pataisė šiuos reikalavimus taip, kad juose būtų nurodomos ne šios nuostatos, bet atitinkamai Buveinių direktyvos 13 straipsnio 1 dalies a punktas ir Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalis.
- 32 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dalykas apibūrinamas per šioje nuostatoje numatytą ikiteisminę procedūrą, todėl Komisijos pagrįsta nuomonė ir ieškinys turi būti pagrįsti identiškais pagrindais (šiuo klausimu žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimo *Komisija / Kipras*, C-515/14, EU:C:2016:30, 12 punktą).
- 33 Šis reikalavimas atitinka ikiteisminės procedūros, kuria, remiantis suformuota jurisprudencija, siekiama suteikti atitinkamai valstybei narei galimybę, pirma, įvykdyti iš Sąjungos teisės kylančius įsipareigojimus ir, antra, veiksmingai pateikti savo gynybos argumentus atsakant į Komisijos pateiktus pagrindus, tikslą (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 8 d. Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė (Kova su sukčiavimu nuvertinant prekes)*, C-213/19, EU:C:2022:167, 131 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 34 Šioje byloje reikia konstatuoti, pirma, kad tiek oficialiame pranešime, tiek pagrįstoje nuomonėje, tiek ieškinyje pateiktuose argumentuose Komisija nuosekliai rėmėsi Buveinių direktyvos 13 straipsnio 1 dalies a punktu ir Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalimi, tačiau nenurodė klaidingų nuostatų, minimų proceso kalba surašyto ieškinio versijoje išdėstytuose reikalavimuose. Antra, ši nuoroda visiškai nesuklaidino Lenkijos Respublikos, nes tiek atsiliepime į ieškinį, tiek triplike ši valstybė narė nuosekliai rėmėsi Buveinių direktyvos 13 straipsnio 1 dalies a punktu ir Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalimi.
- 35 Iš to matyti, kad Lenkijos Respublika akivaizdžiai turėjo galimybę tinkamai pateikti savo gynybos argumentus dėl Komisijos pateiktų pagrindų tiek per ikiteisminę procedūrą, tiek šiame ieškinyje, o šio sprendimo 31 punkte nurodytos rašybos klaidos nedarė jokios įtakos minėtos valstybės narės teisei į gynybą.
- 36 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad pirmąjį Komisijos ieškinio pagrindą reikia aiškinti taip, kad jis susijęs su Paukščių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 12 straipsnio 1 dalies a–d punktais, 13 straipsnio 1 dalies a punktu ir 16 straipsnio 1 dalimi, taip pat su Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalimi, 5 straipsnio a, b ir d punktais ir 9 straipsnio 1 dalimi.

IV. Dėl ieškinio

A. Dėl pirmojo pagrindą

1. Dėl nuostatų, susijusių su rūšių apsauga, pažeidimo

a) Šalių argumentai

- 37 Pateikdama pirmąjį pagrindą Komisija iš esmės teigia, kad į Lenkijos teisę įtraukus nuostatą, pagal kurią miško tvarkymas pagal geros miško praktikos reikalavimus nepažeidžia jokios nuostatos dėl aplinkos apsaugos, kuriai taikomi Paukščių ir Buveinių direktyvose nustatyti reikalavimai, minėtos šių direktyvų nuostatos perkeltos netinkamai.
- 38 Dėl rūšių apsaugos Komisija savo ieškinyje primena, kad Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsniuose ir Paukščių direktyvos 5 straipsnyje numatyta pareiga sukurti į Buveinių direktyvos IV priedo a dalį įrašytų gyvūnų rūšių ir šios direktyvos IV priedo b dalį įrašytų augalų rūšių griežtos apsaugos sistemas, taip pat pareigą apsaugoti laukinius paukščius pagal Paukščių direktyvą. Be to, nors pagal Buveinių direktyvos 16 straipsnį ir Paukščių direktyvos 9 straipsnį leidžiama nukrypti nuo minėtų įpareigojimų, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją šios nukrypti leidžiančios nuostatos turi būti aiškinamos siaurai.
- 39 Taigi Komisija mano, kad Lenkijos teisės aktai neatitinka tinkamo perkėlimo reikalavimų ir neapibrėžia nuoseklios draudimų ir nukrypti leidžiančių nuostatų teisinio pagrindo sistemos, atitinkančios minėtas šių abiejų direktyvų nuostatas.
- 40 Šiuo klausimu dėl Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalies, kurioje numatyta, kad miško tvarkymas pagal geros miško praktikos reikalavimus nepažeidžia Gamtos apsaugos įstatymo nuostatų, Komisija visų pirma pažymi, kad Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų nenumatyta Buveinių direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje nurodoma sąlyga, kad veikla neturi trukdyti „palaikyti atitinkamos rūšies populiacijų palankią apsaugos būklę jų natūralaus paplitimo areale“.
- 41 Šiomis aplinkybėmis Komisija teigia, kad šiame įsakyme nenumatyta jokio draudimo ar pareigos šiose teritorijose nutraukti miškotvarkos darbus, jei aptinkama saugomų rūšių.
- 42 Be to, priešingai, nei reikalaujama pagal Buveinių direktyvos 16 straipsnio 1 dalį ir Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalį, Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų nenumatyta, kad nukrypti nuo rūšių apsaugos taisyklių galima tik jei nėra „kitos priimtinos alternatyvos“.
- 43 Šiame įsakyme taip pat nenumatyta jokios pareigos taikyti vieną iš nukrypti leidžiančių nuostatų pagrindų, išvardytų Buveinių direktyvos 16 straipsnyje ar Paukščių direktyvos 9 straipsnyje.
- 44 Šiuo klausimu dėl Buveinių direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose numatytų draudimų Komisija primena, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją sąlyga dėl tyčinio šių rūšių egzempliorių, kuriems taikoma ši nuostata, gaudymo ar žudymo taip pat yra įvykdyta, kai veikla įvykdęs asmuo pripažino, kad yra tokio sugavimo arba nužudymo galimybė (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 4 d. Sprendimo *Föreningen Skydda Skogen*, C-473/19 ir C-474/19, EU:C:2021:166, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Tokia išvada taikytina Paukščių direktyvos 5 straipsnio b ir d punktams.

- 45 Be to, Komisija taip pat daro nuorodą į 2018 m. kovo 6 d. valstybės miškų generalinio direktoriaus raštą, adresuotą Valstybės miškų regioninių direktorių direktoriams, kuriame šis generalinis direktorius konstatavo, kad nors Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų nuostatos taikomos savanoriškai, vis dėlto šioms nuostatoms prieštaraujančių veiksmų atveju miško savininkas kaskart turi gauti gamtos apsaugos srityje kompetentingos institucijos leidimą taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kad galėtų vykdyti atitinkamus darbus. Komisijos nuomone, šis raštas patvirtina, kad Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalies tikslas yra nustatyti bendrą išimtį iš pareigos prašyti taikyti individualias nukrypti leidžiančias nuostatas.
- 46 Atsiliepime į ieškinį Lenkijos Respublika atsikerta, kad pagal Gamtos apsaugos įstatymo 48–50 straipsnius aplinkos ministras įsakymu nustato skirtingų apsaugos lygių augalų, gyvūnų ir grybų rūšis, kurioms reikia nustatyti jų augimo vietos arba jų teritorijų apsaugos zonas (ir, kalbant apie gyvūnus, taip pat jų dauginimosi arba nuolatinio buvimo vietas), ir kurios pagal šį įstatymą yra saugomos jo 51 ir 52 straipsniuose numatytais atitinkamais draudimais. Pagal šias nuostatas ypač vertingos rūšys saugomos pagal atitinkamus aplinkos apsaugos ministro įsakymus rūšių apsaugos srityje.
- 47 Geros praktikos miško tvarkymo srityje reikalavimų įtraukimas į Lenkijos teisės sistemą nepakeitė principų, išplaukiančių iš Gamtos apsaugos įstatymo 48–50 straipsnių ir juos įgyvendinančių įsakymų, kuriuose numatyti draudimai dėl griežtai saugomų rūšių.
- 48 Dėl Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų pažymėtina, kad jį reikia nagrinėti atsižvelgiant į 2007 m. balandžio 13 d. Įstatymo dėl informacijos apie aplinką ir *Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Įstatymas dėl žalos aplinkai prevencijos ir jos atlyginimo) (konsoliduota redakcija Dz. U. 2020, 2187 pozicija) (toliau – Įstatymas dėl žalos aplinkai prevencijos ir jos atlyginimo) nuostatas. Pareiga palaikyti palankią rūšių populiacijų apsaugos būklę kyla iš minėtų įstatymų nuostatų. Taigi tai, kad Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų *expressis verbis* nenumatyta sąlyga, pagal kurią nagrinėjama veikla neturi trukdyti „palaikyti atitinkamos rūšies populiacijų palankią apsaugos būklę jų natūralaus paplitimo areale“, nereiškia, kad ji prieštarauja atitinkamoms Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatomis.
- 49 Komisijos argumentą, kad Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų nenumatyta jokios pareigos nutraukti miškotvarkos darbus nagrinėjamose teritorijose, paneigia šio įsakymo 1 dalies 3 punkto formuluoė.
- 50 Nustačius saugomų rūšių teritorijas, miško savininkas turėtų pakoreguoti miškotvarkos darbus, taikydamas apribojimo priemones taip, kad būtų išvengta tyčinio žudymo, naikinimo ar trikdymo. Kai miško savininkas ketina vykdyti miškotvarkos darbus zonoje, kurioje nustatyta saugomos rūšies teritorija, jis privalo prašyti taikyti individualią nukrypti leidžiančią nuostatą pagal Gamtos apsaugos įstatymo 56 straipsnyje numatytas bendrąsias sąlygas, nes šios sąlygos atspindi Buveinių direktyvos 16 straipsnyje ir Paukščių direktyvos 9 straipsnyje numatytas sąlygas.
- 51 Lenkijos Respublika priduria, kad Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų numatyta papildoma rūšių apsauga, palyginti su ta, kuri numatyta bendrosiose teisės nuostatose. Iš tiesų įmanoma, kad saugomos rūšies egzempliorius apsigyvens naujoje vietoje po to, kai buvo parengtas konkrečios „Natura 2000“ teritorijos apsaugos uždavinių planas. Tokiu atveju lankydamasis vietoje miško savininkas netgi galėtų išvengti netyčinio žalingo poveikio.

- 52 Kadangi Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalimi nenukrypstama nuo direktyvų, kuriomis nustatomi reikalavimai rūšių apsaugos srityje, nuostatų, nebūtina, kad Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų būtų nurodytos Buveinių direktyvos 16 straipsnyje ir Paukščių direktyvos 9 straipsnyje išvardytos sąlygos ir nuostatos.
- 53 Dėl 2018 m. kovo 6 d. valstybės miškų generalinio direktoriaus rašto, kuriuo remiasi Komisija, Lenkijos Respublika teigia, kad šiame rašte nėra privalomo Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalies išaiškinimo.
- 54 Atsakydama į Komisijos argumentą, grindžiamą 2021 m. kovo 4 d. Sprendimu *Föreningen Skydda Skogen* (C-473/19 ir C-474/19, EU:C:2021:166), ši valstybė narė atsikerta, kad miškotvarkos darbai siaurąja prasme nėra veiksmas, kuriais tyčia naikinami ar žudomi saugomų rūšių egzemplioriai.
- 55 Be to, Komisija neįrodė, kad Įsakymą dėl geros praktikos reikalavimų priėmusi institucija norėjo, kad saugomos gyvūnų rūšies egzemplioriai būtų gaudomi ar žudomi, arba bent jau būtų pripažinusi, kad tokia galimybė buvo.
- 56 Dublike Komisija pažymi, kad Lenkijos Respublikos argumentas, jog Įsakymas dėl geros praktikos reikalavimų yra pritaikytas ir turi būti nagrinėjamas kartu su atitinkamų įstatymų aplinkos srityje nuostatomis, nėra pagrįstas nei šio įsakymo nuostatomis, nei jo taikymo praktika.
- 57 Dėl Lenkijos Respublikos nurodytos galimybės pakoreguoti miškotvarkos darbus Komisija pažymi, kad darbų vykdymo tvarkos pakeitimas, kai atitinkamoje teritorijoje aptinkamos saugomos rūšys, neužtikrina, kad ši veikla nesukels trikdymų arba šių saugomų rūšių egzempliorių žūties.
- 58 Atsakydama į Lenkijos Respublikos argumentą dėl 2021 m. kovo 4 d. Sprendimo *Föreningen Skydda Skogen* (C-473/19 ir C-474/19, EU:C:2021:166) Komisija teigia, kad miško tvarkymo veiklą vykdančios ūkio subjektai gali žinoti apie buveinių ar rūšių sunaikinimo pavojų ir prisiimti šią riziką.
- 59 Triplike Lenkijos Respublika pakartoja, kad aplinkos ministras, remdamasis Gamtos apsaugos įstatymo 48–50 straipsniais, dėl tam tikrų rūšių nustatė draudimus. Kadangi Miškų įstatymo 14b straipsnyje nedaroma nuoroda į minėtas Gamtos apsaugos įstatymo nuostatas, negalima teigti, kad Lenkijos Respublika pažeidė Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsniuose ir Paukščių direktyvos 5 straipsnyje numatytus draudimus.
- 60 Be to, jokioje Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų nuostatoje nenumatoma leisti nukrypti nuo Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsniuose arba Paukščių direktyvos 5 straipsnyje nustatytų draudimų. Taigi nebūtina, kad šiame įsakyme būtų nustatyti reikalavimai, kylantys iš Buveinių direktyvos 16 straipsnio ir Paukščių direktyvos 9 straipsnio.
- 61 Ši valstybė narė mano, kad reikalavimą, susijusį su darbų pakoregavimu, Komisija aiškina pernelyg bendrai ir netinkamai, pateikdama jį kaip reikalavimą, galintį sukelti veisimosi ar poilsio vietos trikdymą ar naikinimą.
- 62 Lenkijos Respublika priduria, kad yra keli būdai pakoreguoti darbus, kurie iš esmės priklauso nuo teritorijos padėties ir sąlygų, darbų trukmės, rūšių sudėties, miško ploto ir ypač nuo apsaugos objekto ir atitinkamos rūšies biologijos.

- 63 Dėl 2021 m. kovo 4 d. Sprendimo *Föreningen Skydda Skogen* (C-473/19 ir C-474/19, EU:C:2021:166) Lenkijos Respublika teigia, pirma, kad miškotvarkos darbai nėra tyčinio žudymo ar gaudymo veiksmai, kaip tai suprantama pagal tą sprendimą. Antra, pagal Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų 1 dalies 3 punktą, jei miško savininkas, be kita ko, tikrindamas vietovę, aptinka saugomą rūšį, jis privalo imtis priemonių, kad pakoreguotų savo pradėtus darbus, kad nebūtų tyčia sugaunama ar žudoma. Šios taisyklės atitinka minėtą sprendimą.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

- 64 Pirma, dėl Buveinių direktyvos reikia priminti, kad pagal jos 12 straipsnio 1 dalį valstybės narės įpareigojamos imtis reikiamų priemonių, kad sukurtų šioje nuostatoje nurodytų gyvūnų rūšių griežtos apsaugos jų natūralaus paplitimo areale sistemą, draudžiančią šios nuostatos a–d punktuose nurodytą veiklą.
- 65 Konkrečiau kalbant, Buveinių direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad draudžiama bet kokia forma tyčia gaudyti ar žudyti šių rūšių egzempliorius gamtoje, b punkte, – kad draudžiama tyčia trikdyti šias rūšis, ypač jų veisimosi, jauniklių auginimo, žiemos miego ir migracijos metu, c punkte, – kad draudžiama tyčia naikinti ar rinkti kiaušinius gamtoje, o d punkte, – kad draudžiama pažeisti ar naikinti veisimosi ar poilsio vietas.
- 66 Šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta, kad valstybės narės imasi reikiamų priemonių sukurti augalų rūšių, kurioms taikoma ši nuostata, griežtos apsaugos sistemą, draudžiančią tyčia skinti, rinkti, pjauti, rauti ar naikinti tokius augalus gamtoje jų natūralaus paplitimo vietose.
- 67 Buveinių direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad, jei nėra kitos priimtinos alternatyvos, ir taikant nukrypti leidžiančią nuostatą netrukdoma palaikyti atitinkamos rūšies populiacijų palankią apsaugos būklę jų natūralaus paplitimo areale, valstybės narės gali nukrypti nuo šios direktyvos, be kita ko, 12 ir 13 straipsnių jos 16 straipsnio 1 dalies a–e punktuose nurodytais atvejais.
- 68 Antra, kiek tai susiję su Paukščių direktyva, jos 5 straipsnyje numatyta, kad nepažeisdamos 7 ir 9 straipsnių valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad sukurtų bendrą apsaugos sistemą visoms 1 straipsnyje nurodytoms paukščių rūšims, ypač uždrausdamos minėto 5 straipsnio a–e punktuose išvardytų rūšių veiklą.
- 69 Konkrečiai kalbant, minėto Paukščių direktyvos 5 straipsnio a punkte numatytas draudimas tyčia žudyti paukščius ar juos gaudyti bet kokiais būdais, b punkte – tyčia naikinti jų lizdus ir kiaušinius, juos pažeisti arba pašalinti jų lizdus, d punkte – tyčia trikdyti paukščius, ypač jų perėjimo ir jauniklių auginimo metu, jei toks trikdymas galėtų turėti reikšmės šios direktyvos tikslams.
- 70 Be to, pagal Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalį valstybės narės gali nukrypti nuo šios direktyvos 5–8 straipsnių, jei nėra kito priimtino sprendimo dėl šioje nuostatoje išvardytų priežasčių.
- 71 Kiek tai susiję su Buveinių direktyva, pirma, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad jos 12, 13 ir 16 straipsniai bendrai sudaro darnią taisyklių visumą, kuria siekiama užtikrinti atitinkamų rūšių populiacijų apsaugą, tad bet koks direktyvai prieštaraujantis nukrypimas pažeistų ir 12 arba

13 straipsnyje įtvirtintus draudimus, ir taisyklę, kad leidimai nukrypti gali būti suteikti pagal tos pačios direktyvos 16 straipsnį (2005 m. spalio 20 d. Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-6/04, EU:C:2005:626, 112 punktas).

- 72 Be to, pabrėžęs, kad buveinės ir rūšys, kurioms gresia išnykimas, sudaro Europos Sąjungos gamtos paveldo dalį, todėl išsaugojimo priemonių priėmimas yra bendra visų valstybių narių pareiga, Teisingumo Teismas patikslino, kad pagal šią direktyvą, kurioje nustatomos sudėtingos ir techninės taisyklės aplinkos teisės srityje, valstybės narės konkrečiai privalo užtikrinti, kad jų teisės aktai, skirti užtikrinti minėtos direktyvos perkėlimą, būtų aiškūs ir tikslūs (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-46/11, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:146, 26 ir 27 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 73 Antra, dėl Paukščių direktyvos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad kriterijai, kuriais remdamosi valstybės narės gali nukrypti nuo šioje direktyvoje numatytų draudimų, turi būti įtvirtinti pakankamai aiškiose ir tiksliose nacionalinėse nuostatose, nes perkėlimo tikslumas yra ypač svarbus srityje, kurioje bendro paveldo valdymas jų atitinkamose teritorijose yra patikėtas valstybėms narėms (2012 m. sausio 26 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-192/11, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:44, 56 punktas).
- 74 Šioje byloje reikia pažymėti, kad pagal Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalį miško tvarkymas, vykdomas laikantis geros praktikos miško tvarkymo reikalavimų, nepažeidžia nuostatų, susijusių su išteklių, krūmų ir krūmynų bei konkrečių gamtos komponentų apsauga, visų pirma Gamtos apsaugos įstatymo 51 ir 52 straipsnių nuostatų.
- 75 Šiuo Gamtos apsaugos įstatymu į Lenkijos teisės sistemą perkeliama Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatos. Konkrečiau kalbant, šio įstatymo 51 ir 52 straipsnių nuostatose numatyti draudimai dėl saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, kurie, Lenkijos Respublikos teigimu, buvo nustatyti, be kita ko, siekiant įgyvendinti Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsnius bei Paukščių direktyvos 5 straipsnį.
- 76 Šiuo klausimu svarbu konstatuoti, kad Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalis suformuluota bendrai ir yra labai plati. Iš tiesų ši nuostata, atsižvelgiant vien į jos formuluotę, pagrindžia prielaidą, kad pagal Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų 1 dalį atliktas miško tvarkymas nepažeidžia visų pirma minėtų 51 ir 52 straipsnių. Šiomis aplinkybėmis ji leidžia, nepažeidžiant minėtų reikalavimų, bendrai nukrypti nuo vidaus teisės nuostatų, kuriomis įgyvendinami Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsniai ir Paukščių direktyvos 5 straipsnis, siekiant vykdyti su tokiu miškų tvarkymu susijusius darbus, kai jie apima šiais straipsniais draudžiamus veiksmus.
- 77 Dėl Lenkijos Respublikos teiginio, kad miško tvarkymas nėra darbai, apimantys tokius draudžiamus veiksmus, reikia konstatuoti, kad pagal Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalį apskritai gali būti leidžiama vykdyti miškotvarkos darbus, įskaitant atvejus, kai jie gali apimti pagal nacionalines nuostatas, kuriomis įgyvendinami Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsniai bei Paukščių direktyvos 5 straipsnis, draudžiamus veiksmus, visų pirma tuos, kuriais tyčiai naikinami ar žudomi saugomų rūšių egzemplioriai.
- 78 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Buveinių direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a–c punktuose įtvirtinti draudimai gali būti taikomi miško eksploatavimo veiklai, kuria aiškiai nesiikiama žudyti arba trikdyti gyvūnų rūšių ar tyčia naikinti arba rinkti jų kiaušinių (2021 m. kovo 4 d. Sprendimo *Föreningen Skydda Skogen*, C-473/19 ir C-474/19, EU:C:2021:166, 53 punktas).

- 79 Taigi nacionalinės valdžios institucijos Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalį gali aiškinti ir taikyti kaip nukrypti nuo visų Lenkijos nuostatų, kuriomis perkeliamos Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatos, visų pirma nuostatų, kuriomis įgyvendinami Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsniai ir Paukščių direktyvos 5 straipsnis, leidžiančią nuostatą.
- 80 Taip pat reikia konstatuoti, kad Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalis ir Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų 1 dalis neatitinka Buveinių direktyvos 16 straipsnyje ir Paukščių direktyvos 9 straipsnyje numatytų sąlygų, kurias turi atitikti valstybės narės, norinčios nukrypti, konkrečiai kalbant, nuo Buveinių direktyvos 12 ir 13 straipsnių bei Paukščių direktyvos 5 straipsnio.
- 81 Iš tiesų palyginus, viena vertus, Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų 1 dalies formuluotę, kurioje išvardyti šie reikalavimai, ir, kita vertus, atvejus, kuriais valstybės narės gali nukrypti nuo Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatų pagal Buveinių direktyvos 16 straipsnio 1 dalies a–e punktus bei Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a–c punktus, galima konstatuoti, kad tie reikalavimai neatitinka minėtų šiose abiejose direktyvose nurodytų atvejų.
- 82 Šiuo klausimu Buveinių direktyvos 16 straipsnyje numatytos sąlygos, kad nėra kitos priimtinos alternatyvos ir nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas netrukdo palaikyti atitinkamos rūšies populiacijų palankią apsaugos būklę jų natūralaus paplitimo areale, nėra Įsakyme dėl geros praktikos reikalavimų; konstatuojant šią aplinkybę, neturi reikšmės tai, ar visų šių reikalavimų laikymasis leistų išlaikyti atitinkamų rūšių palankią apsaugos būklę, kaip, atrodo, iš esmės teigia Lenkijos Respublika. Be to, Paukščių direktyvos 9 straipsnyje numatyta sąlyga, kad nėra kito priimtino sprendimo, minėto įsakymo nuostatose nenumatyta.
- 83 Kaip teisingai pažymėjo Komisija, Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų 1 dalyje nėra jokios nuorodos į Buveinių direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje ir Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus nukrypti leidžiančios nuostatos pagrindus.
- 84 Galiausiai, nors Lenkijos Respublika taip pat teigia, kad kitos Lenkijos teisės aktų nuostatos leidžia įvykdyti Buveinių direktyvos 16 straipsnyje ir Paukščių direktyvos 9 straipsnyje numatytas nukrypti leidžiančios nuostatos sąlygas, vis dėlto, net darant prielaidą, kad ši aplinkybė įrodyta, tokiu atveju būtų prieštaravimas tarp, viena vertus, bendros nukrypti leidžiančios nuostatos, numatytos Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalyje, ir, kita vertus, kitų tariamai taikytinų teisės aktų nuostatų.
- 85 Taigi tai, kad įvairios nacionalinės teisės nuostatos prieštarauja viena kitai, ne tik pažeidžia teisinio saugumo principą, bet ir gali suklaidinti administracines institucijas, atsakingas už Sąjungos direktyvos nuostatų įgyvendinimą, kiek tai susiję su apsaugos sistemos taikymo tvarka (šiuo klausimu žr. 2012 m. sausio 26 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-192/11, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:44, 58 punktą).
- 86 Šio pavojaus tikroviškumas, beje, kaip tai matyti iš Komisijos nurodyto 2018 m. kovo 6 d. valstybės miškų generalinio direktoriaus rašto, adresuoto valstybės miškų regioninių direktorių direktoriams, šioje byloje yra akivaizdus; tame rašte ši Lenkijos valdžios institucija rėmėsi prielaida, jog miško savininkas neprivalo prašyti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, siekdamas vykdyti geros praktikos reikalavimus atitinkančius miškotvarkos darbus.
- 87 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad priimdamas Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta, kad miško tvarkymas, vykdomas laikantis geros praktikos reikalavimų miško tvarkymo srityje, nepažeidžia nuostatų, susijusių su išteklių, krūmų ir krūmynų bei konkrečių

gamtos komponentų apsauga, Lenkijos teisės aktų leidėjas neįvykdė įsipareigojimų, kylančių iš Buveinių direktyvos 12 straipsnio 1 dalies, 13 straipsnio 1 dalies a punkto ir 16 straipsnio 1 dalies, taip pat Paukščių direktyvos 5 straipsnio a, b, d punktų ir 9 straipsnio 1 dalies.

2. Dėl nuostatų, susijusių su buveinių apsauga, pažeidimo

a) Šalių argumentai

- 88 Dėl buveinių apsaugos Komisija savo ieškinyje primena, kad Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje ir Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje specialioms teritorijoms siūloma taikyti apsaugos priemonės. Vis dėlto Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalies ir Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų taikymas reiškia, kad Lenkijoje dėl šių teritorijų nebereikia priimti ir įgyvendinti apsaugos priemonių, o tai pažeidžia minėtas Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatas.
- 89 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nacionalinės nuostatos, kurios nėra nustatytos ir taikomos specialioms teritorijoms, negali atitikti Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 dalies reikalavimų ir užtikrinti jos veiksmingumą, nes specialios teritorijos apsaugos priemonės turi būti išsamios, aiškos ir tikslios (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-849/19, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:1047, 77 ir 85 punktus).
- 90 Kadangi Įsakymas dėl geros praktikos reikalavimų yra labai bendras, jis negali atitikti pirmesniame punkte nurodytų reikalavimų.
- 91 Komisijos nuomone, yra rizika, kad tuo atveju, jei paaiškėtų, jog aptariamai darbai atitinka gerą praktiką, kaip numatyta Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalyje, juos atliekant bus atleidiama nuo pareigos laikytis atitinkamų teritorijų, įskaitant tinklo „Natura 2000“ teritorijas, apsaugos principų. Taigi egzistuoja rizika, kad nebus įgyvendintos apsaugos priemonės, kurios gali būti apibrėžtos tinklo „Natura 2000“ apsaugos planuose.
- 92 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją valstybės narės negali leisti vykdyti intervencijų, galinčių labai pakenkti teritorijai, kuriose yra prioritetinių natūralių buveinių tipų ar prioritetinių rūšių, ekologiniams požymiams (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-404/09, EU:C:2011:768, 163 punktą).
- 93 Dėl šių priežasčių ir tų, kurias nurodė Komisija, kiek tai susiję su Lenkijos Respublikos padarytu Buveinių direktyvos 12 ir 16 straipsnių bei Paukščių direktyvos 5 ir 9 straipsnių pažeidimu, reikia konstatuoti, kad Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalimi ir Įsakymu dėl geros praktikos reikalavimų netinkamai perkeliama Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta pareiga išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo.
- 94 Atsiliepime į ieškinį Lenkijos Respublika teigia, kad pagal Lenkijos teisės aktus miškotvarkos darbai turi atitikti specialiuosiuose „Natura 2000“ teritorijų apsaugos uždavinių planuose nustatytas apsaugos priemones.
- 95 Pagal Įstatymo dėl informacijos apie aplinką 46 straipsnį visiems miško tvarkymo planams „Natura 2000“ teritorijoje prieš juos priimant taikoma strateginio poveikio aplinkai vertinimo procedūra, kurioje analizuojamas planuojamų priemonių poveikio „Natura 2000“ teritorijai lygis. Pagal šio įstatymo 55 straipsnio 2 dalį projektas negali būti priimtas, išskyrus atvejus, kai

daromos Gamtos apsaugos įstatymo 34 straipsnyje numatytos prielaidos (kai strateginis poveikio aplinkai vertinimas rodo, kad gali būti daromas reikšmingas neigiamas poveikis „Natura 2000“ teritorijai).

- 96 Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų tikslas būtent ir yra išvengti kolizijų su apsaugos tikslais, susijusiais su „Natura 2000“ teritorijomis, kurie keliama saugomų rūšių teritorijoms, jas identifikuojant, o paskui koreguojant miškotvarkos darbus. Kadangi minėti darbai turi atitikti apsaugos uždavinių planus ir „Natura 2000“ teritorijų apsaugos planus, Lenkijos Respublika pažymi, kad šiuo įsakymu miškų savininkai neatleidžiami nuo pareigos laikytis minėtų planų.
- 97 Dėl tariamo Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalių pažeidimo pažymėtina, kad Komisija nepateikė jokių įrodymų savo teiginiams pagrįsti ir tik padarė išvadą, jog egzistuoja „rizika“, kad apsaugos planuose nustatytos apsaugos priemonės nebus įgyvendintos.
- 98 Be to, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, nagrinėdama, ar laikomasi Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies, Komisija negali vertinti nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų neatsižvelgdama į jų priėmimo norminį kontekstą. Komisija turi įrodyti, kad taikant ginčijamą teisės aktą priimtos priemonės neleidžia veiksmingai išvengti buveinių blogėjimo (2010 m. kovo 4 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-241/08, EU:C:2010:114, 23 punktą).
- 99 Konkrečiau kalbant, dėl Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų nuostatų Lenkijos Respublika pabrėžia, kad jos yra panašios į tas, kurios nustatytos įvairių „Natura 2000“ teritorijų apsaugos uždavinių planuose, ir numato priemones, kurios padeda pagerinti ir apsaugoti buveines bei kovoti su rūšių trikdymu. Taigi šiuo įsakymu užtikrinamas kuo geresnis Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje numatytų tikslų įgyvendinimas.
- 100 Dublike Komisija teigia, kad Miško įstatymo 14b straipsnio 3 dalies ir Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų aiškos formuluotės išplečia nukrypti leidžiančią nuostatą, kad ji apimtų apsaugos priemones, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalis ir Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalį. Nors Lenkija teisingai pažymi, kad yra kitų apsaugos priemonių, vis dėlto ji neišreiškė pozicijos dėl rizikos pažodžiui aiškinti nuostatas, kuriomis įtvirtinama tokia plati nukrypti leidžianti nuostata.
- 101 Komisijos nuomone, Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalyje, siejamoje su minėtu įsakymu, numatyta nukrypti leidžianti nuostata apima Gamtos apsaugos įstatymo nuostatas, kuriomis perkeliama Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalys ir Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalis, o tai savaime prieštarauja šioms dviem direktyvoms. Ši institucija pabrėžia, kad dėl minėtos nukrypti leidžiančios nuostatos darbai laikomi atitinkančiais Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje numatytą apsaugos pareigą vien dėl to, kad jie atitinka Įsakymą dėl geros praktikos reikalavimų. Šio įsakymo nepakanka, kad būtų pateisinta nukrypti nuo Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatų leidžianti nuostata.
- 102 Triplike Lenkijos Respublika pabrėžia, kad Komisija nepateikė įrodymų, jog miškotvarkos darbai, kurie buvo įvykdyti remiantis Įsakymu dėl geros praktikos reikalavimų, nukrypsta nuo specialiuosiuose apsaugos uždavinių planuose ir specialiuosiuose „Natura 2000“ teritorijų apsaugos planuose nustatytų taisyklių. Pagal Gamtos apsaugos įstatymo 33 straipsnio 1 dalį miškotvarkos darbai „Natura 2000“ teritorijoje negali turėti didelio neigiamo poveikio šios teritorijos apsaugos tikslams. Ši taisyklė taip pat taikytina miškotvarkos darbams, įvykdytiems remiantis Įsakymu dėl geros praktikos reikalavimų.

103 Atsakydama į Komisijos argumentą dėl Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalių bei Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalies Lenkijos Respublika tvirtina, kad Gamtos apsaugos įstatymo 33 straipsnio 1 dalies 1 punkte aiškiai numatyta, jog draudžiama vykdyti bet kokią veiklą, galinčią pabloginti natūralių buveinių ar augalų ir gyvūnų rūšių buveinių, dėl kurių apsaugos nustatyta „Natura 2000“ teritorija, būklę arba pakenkti rūšims, dėl kurių apsaugos nustatyta „Natura 2000“ teritorija. Šios Lenkijos nuostatos formuluotė nepalieka jokių abejonių dėl to, kad ji taikoma ir tuomet, kai miškotvarkos darbai vykdomi remiantis įsakymu dėl geros praktikos reikalavimų.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

104 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 dalį specialioms saugomoms teritorijoms valstybės narės nustato būtinas apsaugos priemonės, tarp jų, jei reikia, atitinkamus tvarkymo planus ir atitinkamas įstatymais nustatytas, administracines arba sutartyje numatytas priemones, kurios atitinka nagrinėjamų natūralių buveinių tipų ir rūšių ekologinius reikalavimus.

105 Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės narės imasi priemonių, siekdamos specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, taip pat rūšių, dėl kurių apsaugos buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdyto, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas minėtos direktyvos tikslų atžvilgiu.

106 Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atitinkamos rūšys savo paplitimo areale išliktų ir veistųsi, jų buveinėms taikomos specialios apsaugos priemonės.

107 Dėl buveinių apsaugos, numatytos Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad šiomis nuostatomis reikalaujama ne tik priimti būtinas apsaugos priemonės išlaikant gerą tam tikroje teritorijoje saugomų buveinių ir rūšių apsaugos būklę, bet ir veiksmingai jas įgyvendinti, o nesilaikant šių reikalavimų šios nuostatos netektų veiksmingumo (2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Belovežo giria)*, C-441/17, EU:C:2018:255, 213 punktą).

108 Be to, Buveinių direktyvos 6 straipsnio, kuriame numatyta rūšių buveinių apsauga, perkėlimo tikslumas ypač svarbus, kai, kaip numatyta šioje direktyvoje, bendro paveldo tvarkymas jų atitinkamoje teritorijoje yra patikėtas valstybėms narėms (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-849/19, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:1047, 78 punktą).

109 Svarbu pažymėti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 76 ir 79 punktuose, nukrypti nuo gyvūnų ir augalų rūšių apsaugos reikalavimų leidžianti nuostata, numatyta Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalyje, yra suformuluota bendrai ir turi plačią taikymo sritį. Taigi nacionalinės valdžios institucijos ją gali aiškinti ir taikyti kaip nukrypti nuo visų Lenkijos nuostatų, kuriomis perkeliama Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatos, leidžiančią nuostatą.

110 Taigi, nors atsiliepiame į ieškinį Lenkijos vyriausybė daro nuorodą į kitas Lenkijos teisės aktų nuostatas, kuriomis įgyvendinamos Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalys bei Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalis, reikia konstatuoti, kad Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalis ir įsakymas dėl geros praktikos reikalavimų neužtikrina, kad minėtos Buveinių ir Paukščių direktyvų nuostatos būtų perkeltos ir įgyvendintos aiškiai bei tiksliai.

- 111 Šiuo klausimu, kadangi Lenkijos vyriausybė pati pažymi, kad šie reikalavimai „panašūs į nustatytuosius“, be kita ko, pagal apsaugos planus, taikomus skirtingoms „Natura 2000“ teritorijoms, reikia konstatuoti, kad ši vyriausybė neginčija, jog pirmieji reikalavimai neviseiškai atitinka reikalavimus, kylančius iš Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalių bei Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalies.
- 112 Bet kuriuo atveju Įsakymo dėl geros praktikos reikalavimų 1 dalyje numatyti geros miško tvarkymo praktikos reikalavimai taikomi bendrai miškotvarkos darbams, nesvarbu, kokie teritorijų, kuriose vykdomi šie darbai, požymiai, taigi, neatsižvelgiant į buveinių ir rūšių, kuriems jie gali daryti poveikį, požymius. Iš to matyti, kad šių reikalavimų laikymasis negali užtikrinti, kad bus įvykdytos specialios su konkrečiomis buveinėmis ir rūšimis susijusios sąlygos, išplaukiančios iš Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalių bei Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalies.
- 113 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad priimdamas Miškų įstatymo 14b straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta, kad miško tvarkymas, vykdomas laikantis geros praktikos miško tvarkymo reikalavimų, nepažeidžia nuostatų, susijusių su išteklių, krūmų ir krūmynų bei konkrečių gamtos komponentų apsauga, Lenkijos teisės aktų leidėjas neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalis bei Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalį.
- 114 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, pirmasis pagrindas, grindžiamas Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 ir 2 dalių, 12 straipsnio 1 dalies, 13 straipsnio 1 dalies a punkto ir 16 straipsnio 1 dalies, taip pat Paukščių direktyvos 4 straipsnio 1 dalies, 5 straipsnio a, b ir d punktų ir 9 straipsnio 1 dalies pažeidimu, yra pagrįstas.

B. Dėl antrojo pagrindo

1. Šalių argumentai

- 115 Ieškinyje Komisija teigia, kad atsižvelgiant į tai, jog Miškų įstatymas miško tvarkymo planams suteikia tik vidaus akto pobūdį, aplinkos apsaugos organizacijų teisės neužtikrinamos. Iš tiesų tokį planą patvirtinantis aktas nėra administracinis sprendimas, nes Miškų įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje nėra nuorodos į administracinį sprendimą, nors tame pačiame įstatyme aiškiai numatyta administracinio sprendimo, kiek tai susiję su kitais administracinių institucijų aktais, forma.
- 116 Miško tvarkymo planų patvirtinimo aktų vien vidaus pobūdį patvirtina *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija) jurisprudencija. 2014 m. kovo 12 d. sprendime (II OSK 2477/12) šis Lenkijos aukščiausios instancijos teismas patvirtino aplinkos apsaugos organizacijos skundo dėl miško tvarkymo plano atmetimą kaip nepriimtą, nes aplinkos ministro aktas, kuriuo patvirtinamas šis planas, nėra administracinis sprendimas, kurį galima ginčyti teisme.
- 117 2017 m. spalio 17 d. nutartyje (II OSK 2336/17) *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) dėl tų pačių priežasčių patvirtino, kad *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Varšuvos vaivadijos administracinis teismas, Lenkija) pagrįstai atmetė kaip nepriimtą *Rzecznik Praw Obywatelskich* (ombudsmenas, Lenkija) pateiktą skundą dėl aplinkos ministro akto, kuriuo patvirtinamas miško tvarkymo plano priedas.

- 118 Kadangi miško tvarkymo plano patvirtinimo procedūra yra „vidaus“ pobūdžio, ji nelaikytina procedūra, kurioje būtinai turi dalyvauti visuomenė. Taigi, kiek tai susiję su tokiais planais, iš aplinkos apsaugos organizacijų atimamos Įstatymo dėl informacijos apie aplinką 44 straipsnio 1–3 dalyse numatytos procedūrinės teisės, įskaitant teisę pateikti administraciniame teisme skundą dėl sprendimo, priimto per tokią procedūrą, ir jos turi tik teisę pateikti pastabų ir pasiūlymų pagal šio įstatymo 39–41 straipsnius.
- 119 Komisijos nuomone, ši teisinė situacija nesuderinama su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi ir Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalimi bei Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija.
- 120 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad aplinkos apsaugos organizacija, atitinkanti šios konvencijos 2 straipsnio 5 dalyje nustatytus reikalavimus, pateikdama skundą pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalį, turi galėti ginčyti ne tik sprendimą neatlikti atitinkamo plano ar projekto poveikio konkrečiai teritorijai tinkamo vertinimo, bet ir vertinimą tuo atveju, kai poveikio aplinkai vertinimas buvo atliktas, bet jį atliekant buvo padaryta pažeidimų (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 58–61 punktus).
- 121 Šiomis aplinkybėmis Komisija teigia, kad miško tvarkymo planai turi būti laikomi „planais ar projektais“, kaip jie suprantami pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, ir „sprendimais“, kaip jie suprantami pagal Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą. Taigi šios konvencijos 9 straipsnio 2 dalis taikoma miško tvarkymo planams ir dėl to aplinkos apsaugos organizacijoms turi būti suteikta galimybė dalyvauti procedūrose dėl šių planų aplinkosauginės kontrolės bei kreiptis į teisminę arba kitą nepriklausomą ir nešališką instituciją, kad būtų užtikrinta jų teisių gynyba.
- 122 Dėl sąvokos „planas ar projektas“, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šioje nuostatoje vartojamas terminas „projektas“ yra platesnis už 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012, p. 1) vartojamą terminą (2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Coöperatie Mobilisation for the Environment ir kt.*, C-293/17 ir C-294/17, EU:C:2018:882, 65 ir 66 punktai).
- 123 Taigi daug miškotvarkos darbų, atitinkančių siauresnę „projekto“ apibrėžtį, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/92 1 straipsnio 2 dalies a punktą, *a fortiori* turėtų būti kvalifikuojami kaip „projektai“, kaip jie suprantami pagal Buveinių direktyvą (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU:C:2019:622, 123 punktą).
- 124 Dėl Lenkijos Respublikos argumento, kad Orhuso konvencija šioje byloje netaikytina, Komisija primena, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją visos priemonės, priimtose remiantis Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, patenka į šios konvencijos 9 straipsnio 2 dalies taikymo sritį (2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 56 punktas).
- 125 Be to, iš 2021 m. sausio 14 d. Sprendimo *Stichting Varkens in Nood ir kt.* (C-826/18, EU:C:2021:7, 58 punktas) matyti, kad aplinkos apsaugos organizacijos turi turėti teisę kreiptis į teismą, nesvarbu, ar jos dalyvauja sprendimų priėmimo procedūroje dėl atitinkamo plano ar projekto.

- 126 Atsiliepime į ieškinį Lenkijos Respublika visų pirma teigia, kad antrasis pagrindas yra nepriimtinas, nes neatitinka Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytų aiškumo ir tikslumo reikalavimų. Iš tiesų apsaugos lygis, kylantis iš Teisingumo Teismo jurisprudencijoje apibrėžtų lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų, kurie taikomi Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 daliai, siejamai su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Chartijos 47 straipsniu, skiriasi nuo Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalyje nustatyto apsaugos lygio.
- 127 Be to, Komisija nepaaiškino, kodėl jos ieškinio antrasis pagrindas susijęs tik su tuo, kad aplinkos apsaugos organizacijos negali teisme ginčyti miško tvarkymo planus patvirtinančių aktų, nors iš Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies matyti, jog ši teisė turi būti taikoma platesnei asmenų kategorijai, t. y. suinteresuotajai visuomenei.
- 128 Lenkijos Respublika teigia, kad bet kuriuo atveju antrasis pagrindas nepagrįstas.
- 129 Šiuo klausimu ši valstybė narė primena, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog sprendimai, patenkantys į Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies taikymo sritį, patenka į Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies taikymo sritį tik tuo atveju, jeigu jie nurodyti šios konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punkte, t. y. tik jeigu jie susiję su „veikla“, kaip tai suprantama pagal pastarąją nuostatą (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 57 punktą).
- 130 Lenkijos Respublika priduria, kad bylos, kurioje priimtas minėtas sprendimas, dalykas buvo susijęs su konkrečia veikla, o ne, kaip šioje byloje, su planavimo dokumentų, t. y. miško tvarkymo planų, vertinimu.
- 131 Ši valstybė narė mano, kad miško tvarkymo planas yra arba planas, arba strategija ar programa, todėl jam taikomas Orhuso konvencijos 7 straipsnis. Šiuo klausimu turi būti laikomasi šios konvencijos 6 straipsnio 3, 4 ir 8 dalyse nustatytų reikalavimų. Vis dėlto nėra pagrindo manyti, kad miško tvarkymo planas gali būti laikomas „tokia planuojama veiklos rūšimi“, kaip tai suprantama pagal minėtos konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą.
- 132 Iš to matyti, kad „projektas“ yra veiksmas (įgyvendinimas, intervencija), o „planas“ – tai dokumentas (planas, programa), kurį valdžios institucija parengė ar priėmė taikydama specialią teisėkūros procedūrą ir kurį reikalaujama priimti pagal teisės aktų nuostatas.
- 133 Lenkijos Respublika konstatuoja, kad pagal Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą šios konvencijos šalys kiekvienu atveju nustato, ar tokiai planuojamai veiklos rūšiai taikytinas minėtos konvencijos 6 straipsnis. Vis dėlto nei iš Sąjungos teisės, nei iš Lenkijos teisės nematyti, kad ši nuostata būtų taikoma miško tvarkymo planams.
- 134 Minėti miško tvarkymo planai taip pat negali būti laikomi projektais funkcinio ir teleologinio požiūriu.
- 135 Pagrindinis miško tvarkymo planų tikslas yra užtikrinti miškų tvarumą, tęstinumą ir gyvybingumą. Savo ieškinyje Komisija miškų tvarkymą klaidingai suvokia kaip kelis atskirus projektus. Ši institucija nagrinėja medžių kirtimo klausimą, t. y. vykdomus kirtimus, neatsižvelgdama į būsimą miškų ugdymą ir kitus miško tvarkymo darbus, taip pat neatsižvelgdama į tai, kad visi šie darbai buvo suplanuoti dešimties metų laikotarpiams ir kad iš tikrųjų šie laikotarpiai yra nuolatinio ir tvaraus miško išlaikymo proceso dalis.

- 136 Ši valstybė narė daro išvadą, kad Komisija neįrodė, jog miško tvarkymo planas yra „veikla“, kaip tai suprantama pagal Orhuso konvenciją, todėl patenka į šios konvencijos 9 straipsnio 2 dalies taikymo sritį.
- 137 Dėl Komisijos ieškinyje nurodytos Lenkijos jurisprudencijos Lenkijos Respublika teigia, kad šios jurisprudencijos nepakanka minėtos institucijos argumentams, pateiktiems grindžiant antrąją pagrindą, pagrįsti.
- 138 Konkrečiau kalbant, *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Varšuvos vaivadijos administracinis teismas) 2009 m. balandžio 30 d. sprendimu (IV SA/Wa 2036/08), 2012 m. birželio 14 d. sprendimu (IV SA/Wa 516/12) ir 2015 m. sausio 28 d. sprendimu (IV SA/Wa 2004/14) patvirtino, kad aplinkos ministras privalo priimti aktus, kuriais patvirtinami miško tvarkymo planai, kaip administracinius sprendimus.
- 139 *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) jurisprudencijoje taip pat patvirtinta, kad administraciniai teismai privalo aiškinti nacionalinės teisės aktus laikydamiesi Sąjungos teisės. Kiek tai susiję su miško tvarkymo planais, administracinių teismų pateiktas Sąjungos teisę atitinkantis aiškinimas gali privesti prie išvados, kad miško tvarkymo planą patvirtinantis aktas yra administracinis sprendimas, dėl kurio aplinkos apsaugos organizacijos gali pateikti skundą pagal Įstatymo dėl informacijos apie aplinką 44 straipsnio 3 dalį.
- 140 Lenkijos Respublika priduria, kad pagal Lenkijos teisės aktus bendrosios kompetencijos teisme gali būti pareikštas ieškinys, kuriuo iš esmės siekiama užginčyti miško tvarkymo planą, t. y. darbus, įvykdytus įgyvendinant minėtus planus.
- 141 Lenkijos Respublika taip pat patikslina, kad antrasis pagrindas yra nepagrįstas *ratione materiae*. Iš tiesų, kadangi Komisija nurodo Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies pažeidimą, šis pagrindas turi būti susijęs tik su miško tvarkymo planais dėl miškotvarkos darbų, kurie individualiai arba kartu su kitais planais ir projektais gali reikšmingai paveikti „Natura 2000“ teritorijas, dėl ko jų poveikis minėtoms teritorijoms turi būti tinkamai įvertintas. Vis dėlto tik dalis miškų, kuriems taikomi miško tvarkymo planai, yra susiję su „Natura 2000“ teritorijomis. Dėl antrojo pagrindo pateiktuose argumentuose Komisija nedaro jokio skirtumo tarp šių dviejų situacijų.
- 142 Dublike Komisija pažymi, kad Lenkijos Respublikos pateiktas antrojo pagrindo nepriimtinumą grindžiamas prieštaravimas yra nepagrįstas.
- 143 2016 m. lapkričio 8 d. Sprendime *Lesoochránárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838, 63 punktas) Teisingumo Teismas pripažino, kad Chartijos 47 straipsnį galima aiškinti siejant su Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalimi. Be to, 2019 m. spalio 3 d. Sprendime *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland ir kt.* (C-197/18, EU:C:2019:824, 32 punktas) ir 2021 m. sausio 14 d. Sprendime *Stichting Varkens in Nood ir kt.* (C-826/18, EU:C:2021:7, 64 punktas) jis nusprendė, kad Chartijos 47 straipsnis savarankiškai aiškinamas vertinant, ar teisės į veiksmingą teisinės gynybos priemonę ribojimas yra pateisinamas. Vis dėlto šios bylos dalykas yra ne šios teisės apribojimas, o aplinkos apsaugos organizacijų teisės kreiptis į teismą nebuvimas.
- 144 Atsakydama į Lenkijos Respublikos argumentą, kad „projekto“ ar „plano“ apibrėžtis turėtų būti nustatyta pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/92 dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012, p. 1) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/42 dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai (OL L 197, 2001,

p. 30; 2004 m. *specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t. p. 157*), Komisija primena, kad tarp miško tvarkymo plano patvirtinimo ir intervencijos į aplinką vykdant miško tvarkymo veiklą nėra jokio kito tokios veiklos patvirtinimo etapo, kuriame galėtų būti priimtas administracinis sprendimas, kurį būtų galima ginčyti administracine arba teismine tvarka.

- 145 Dėl Lenkijos Respublikos atsiliepime į ieškinį nurodytos nacionalinės teismų jurisprudencijos, kuria ji grindžia teiginį, kad miško tvarkymo planą galima ginčyti teisme, Komisija tvirtina, jog ši valstybė narė rėmėsi žemesnės instancijos teismų sprendimais, o Komisijos argumentai grindžiami *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) jurisprudencija.
- 146 Bet kuriuo atveju tai, kad Lenkijos teismai Lenkijos teisę gali aiškinti taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, negali Lenkijos teisės aktų leidėjo atleisti nuo pareigos pašalinti Lenkijos teisės neatitiktį Sąjungos teisei.
- 147 Kiek tai susiję su teise teikti skundus ir pasiūlymus pagal Lenkijos administracinio proceso kodekso 221 straipsnį, pažymėtina, kad ji nesuteikia galimybės kreiptis į administracinį teismą, siekiant tiesiogiai ginčyti sprendimą, kuriuo patvirtinamas miško tvarkymo planas.
- 148 Dėl galimybės administraciniame teisme pateikti skundą dėl sprendimo, susijusio su aplinkosauginiais reikalavimais projektams, kurių poveikis aplinkai turi būti įvertintas, Komisija pabrėžia, kad pagal Miškų įstatymo nuostatas miško tvarkymo planas nelaikomas projektu, dėl kurio reikia atlikti tokį vertinimą ir gauti aplinkosaugos leidimą.
- 149 Atsakydama į Lenkijos Respublikos argumentą, susijusį su Aplinkos apsaugos įstatymo 322 – 324 straipsniais, Komisija tvirtina, kad civiliniai ieškiniai neleidžia aplinkos apsaugos organizacijoms ginčyti miško tvarkymo plano tiesiogiai teisme. Tokios rūšies ieškiniai susiję su civiline atsakomybe žalos aplinkai atveju, nes bendrosios kompetencijos teismas, kuriame pateikiamas ieškinys, negali iš Lenkijos teisės sistemos pašalinti miško tvarkymo plano, kuriame yra pažeidimų.
- 150 Triplike Lenkijos Respublika teigia, kad Komisija nenurodė, ar, jos nuomone, gali būti, kad tas pats aktas, šiuo atveju miško tvarkymo planas, gali būti ir „konkreči veikla“, kaip tai suprantama pagal Orhuso konvencijos 6 straipsnį, ir „plan[as] bei program[a], susij[ę] su aplinkosauga“, kaip nurodyta šios konvencijos 7 straipsnyje. Iš tiesų miško tvarkymo planas turi būti laikomas aplinkos apsaugos planu, kaip jis suprantamas pagal Orhuso konvencijos 7 straipsnį, Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punktą ir Lenkijos teisės nuostatas, kuriomis perkeliama šie teisės aktai, t. y. pirmiausia Įstatymo dėl informacijos apie aplinką 46 straipsnis. Pagal Orhuso konvencijos 7 straipsnį su aplinka susijusiems planams ir programoms taikomos tik šios konvencijos 6 straipsnio 3, 4 ir 8 dalys, o visas 6 straipsnis taikomas tik planuojamoms veiklos rūšims.
- 151 Lenkijos Respublika priduria, kad Orhuso konvencijos 6 straipsnis susijęs su „konkrečia veikla“, o miško tvarkymo plane nenumatyta jokios konkrečios veiklos su nurodyta vykdymo data ir vieta, o tik užduotys, kurias reikia atlikti per dešimties metų laikotarpį.
- 152 Nei miško tvarkymo planas, nei tokiam plane numatytos priemonės nėra išvardytos Orhuso konvencijos I priede, todėl jie nepatenka į šios konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sritį. Dėl šios konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punkto pažymėtina, kad jos šalys turi teisę kiekvienu atveju nustatyti, ar atitinkama veikla patenka į šio straipsnio taikymo sritį.

- 153 Kalbant apie civilines teisių gynimo priemones, skirtas miško tvarkymo planų pažeidimams pašalinti, Komisija nepaiškino priežasčių, dėl kurių mano, kad šių priemonių nepakanka, ir kodėl tik teisė administraciniame teisme ginčyti sprendimus, kuriais patvirtinti miško tvarkymo planai, atitinka antrajame pagrinde nurodytų nuostatų reikalavimus.
- 154 Šiuo klausimu civilinis ieškinys leistų nutraukti konkrečius miškotvarkos darbus, kurie buvo numatyti miško tvarkymo plane ir kurių įgyvendinimui pritarė miškų urėdija.

2. Teisingumo Teismo vertinimas

a) Dėl antrojo pagrindo nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo

- 155 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal SESV 258 straipsnį pareikštame ieškinyje turi būti nuosekliai ir tiksliai išdėstyti pagrindai, leidžiantys valstybei narei ir Teisingumo Teismui tiksliai suprasti nurodomo Sąjungos teisės pažeidimo apimtį, kad ši valstybė galėtų veiksmingai pasinaudoti savo gynybos priemonėmis ir kad Teisingumo Teismas galėtų patikrinti, ar neįvykdyti nurodyti įsipareigojimai (2022 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija (Jūrų strategijų atnaujinimas)*, C-510/20, EU:C:2022:324, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 156 Konkrečiau kalbant, Komisijos ieškinyje turi būti nuosekliai ir išsamiai išdėstytos priežastys, dėl kurių Komisija yra įsitikinusi, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė vieno iš įsipareigojimų pagal Sutartį (2022 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija (Jūrų strategijų atnaujinimas)*, C-510/20, EU:C:2022:324, 18 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 157 Šioje byloje Komisija ieškinyje teigė, kad atmesdama galimybę aplinkos apsaugos organizacijoms apskųsti teismui miško tvarkymo planus Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, siejamą su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, SESV 216 straipsnio 2 dalimi, Chartijos 47 straipsniu ir Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktu ir 9 straipsnio 2 dalimi.
- 158 Antrojo pagrindo motyvuose Komisija pabrėžė ryšį tarp šios Buveinių direktyvos nuostatos ir minėtų Orhuso konvencijos nuostatų bei papildomai SESV 216 straipsnio 2 dalies, kartu nurodydama Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kuri, jos nuomone, šiuo klausimu yra reikšminga.
- 159 Šiomis aplinkybėmis negalima teigti, kad pateikdama ieškinį Komisija neįvykdė reikalavimų pagal šio sprendimo 155 ir 156 punktuose nurodytą jurisprudenciją, kiek tai susiję su minėtomis Orhuso konvencijos ir SESV nuostatomis.
- 160 Vis dėlto ieškinyje pateiktuose argumentuose nėra jokios nuorodos į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį ir juo labiau nepaaiškinama, kodėl šios Sąjungos teisės nuostatos yra reikšmingos, siekiant priimti sprendimą dėl antrojo pagrindo, todėl nagrinėjant šį ieškinį Teisingumo Teismui nereikia aiškinti minėtų nuostatų.
- 161 Be to, Lenkijos Respublikos argumentas dėl ieškinio dalyko ir šio sprendimo 126 punkte nurodytas Lenkijos Respublikos argumentas dėl ieškinio dalyko ir antrąjį pagrindą pagrindžiančių Komisijos argumentų tariamo nenuoseklumo susijęs su ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo nagrinėjimu iš esmės.

- 162 Dėl šio sprendimo 127 punkte nurodyto Lenkijos Respublikos argumento pakanka priminti, kad pagal SESV 258 straipsnyje įtvirtintą sistemą Komisija turi diskreciją pareikšti ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir Teisingumo Teismas neturi vertinti jos įgyvendinimo tikslingumo (2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-48/10, nepaskelbtas Rink., EU:C:2010:704, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 163 Taigi Lenkijos Respublika negali pagrįstai remtis aplinkybe, kad pateikdama antrąją pagrindą Komisija neteigė, jog visa suinteresuotoji visuomenė neturi galimybės kreiptis į teismą pagal Lenkijos teisės aktus, kad šis pagrindas būtų pripažintas nepriimtinu, kiek jis susijęs su aplinkos apsaugos organizacijomis (pagal analogiją žr. 2009 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-530/07, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:292, 30 punktą).
- 164 Šiomis aplinkybėmis Lenkijos Respublikos pateiktas Komisijos ieškinio antrojo pagrindo nepriimtumu grindžiamas prieštaravimas turi būti atmestas.

b) Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

- 165 Pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtinai teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas, atsižvelgiant į teritorijos išsaugojimo tikslus. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.
- 166 Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad kiekviena šalis taiko šio straipsnio nuostatas, susijusias su sprendimais dėl leidimų planuojamos veiklos rūšims, išvardytoms I priede, išdavimo tikslingumo. Pagal šios nuostatos b punktą kiekviena šalis, vadovaudamasi nacionaliniais įstatymais, taip pat taiko šio straipsnio nuostatas, susijusias su sprendimais dėl planuojamų veiklos rūšių, neišvardytų I priede, bet galinčių turėti didelį poveikį aplinkai; šiam tikslui šalys nustato, ar tokiai planuojamai veiklos rūšiai bus taikomos šios nuostatos.
- 167 Pagal šios konvencijos 9 straipsnio 2 dalį kiekviena šalis, vadovaudamasi savo nacionaliniais įstatymais, užtikrina, kad suinteresuotosios visuomenės atstovai, rodantys pakankamą suinteresuotumą arba manantys, kad buvo pažeista kokia nors jų teisė, kai tai kaip būtina sąlyga numatyta šalies administracinės procesinės teisės normose, turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje, nepriklausomoje ir nešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje, institucijoje, siekiant materialiniu ir procedūriniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų ir, kai tai reglamentuoja nacionaliniai įstatymai bei nepažeidžiant 6 straipsnio 3 dalies, kitų atitinkamų minėtos konvencijos nuostatų.
- 168 Dėl miško tvarkymo planų, kurie yra Komisijos ieškinio antrojo pagrindo dalykas, reikia priminti, kad Miškų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punkte toks planas apibrėžiamas kaip „konkrečiai teritorijai parengtas pagrindinis miško tvarkymo dokumentas, kuriame pateikiamas miško būklės aprašymas ir vertinimas bei miško tvarkymo tikslai, užduotys ir metodai“.

- 169 Pagal Miškų įstatymo 22 straipsnio 1 dalį aplinkos ministras patvirtina miško tvarkymo planą miškams, kurie yra valstybės nuosavybė, ir supaprastintus miško tvarkymo planus, skirtus miškams, kurie yra valstybės žemės ūkio paskirties žemės išteklių dalis.
- 170 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę nagrinėti miško tvarkymo planą, kaip antai numatytą Lenkijos teisės aktuose, atsižvelgdamas į Buveinių direktyvą, ir šiuo klausimu taikė šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatytus reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Belovežo giria)*, C-441/17, EU:C:2018:255, 106–193 punktus).
- 171 Taigi ši nuostata, susijusi su „bet kokiais planais ir projektais, tiesiogiai nesusijusiais arba nebūtinais teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti“, gali būti taikoma miško tvarkymo planams, numatytiems Miškų įstatymo 22 straipsnyje.
- 172 Kiek tai susiję su, pirma, Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies ir, antra, Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies sąsaja, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog kompetentingų nacionalinių valdžios institucijų sprendimai, priimti pagal minėtą Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį dėl prašymo dalyvauti leidimo procedūroje, dėl įvertinimo, ar būtina atlikti plano ar projekto poveikio saugomai teritorijai aplinkos aspektu vertinimą, arba dėl tokio vertinimo išvadų tinkamumo, kiek tai susiję su tokio projekto ar plano keliamu pavojumi saugomos teritorijos vientisumui, neatsižvelgiant į tai, ar tie sprendimai atskiri, ar yra sprendimo išduoti leidimą dalis, yra sprendimai, patenkantys į Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies taikymo sritį (2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 56 punktas).
- 173 Iš tiesų nacionalinių valdžios institucijų priimti sprendimai, patenkantys į Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies taikymo sritį, kurie nesusiję su Orhuso konvencijos I priede išvardyta veikla, yra numatyti šios konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punkte, todėl patenka į jos 9 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, jei šie sprendimai reiškia, kad prieš išduodamos leidimą vykdyti veiklą kompetentingos valdžios institucijos vertina, ar konkrečiu atveju ši veikla gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai (2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 57 punktas).
- 174 Dėl Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies pažymėtina, kad šioje nuostatoje apibrėžta valstybių narių diskrecija nustatyti joje minimų skundų pateikimo taisykles, nes šios nuostatos tikslas – suteikti suinteresuotajai visuomenei, apimančiai ir aplinkos apsaugos organizacijas, atitinkančias šios Konvencijos 2 straipsnio 5 dalyje nustatytus reikalavimus, „plačias galimybes kreiptis į teismus“ (2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 58 punktas).
- 175 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad nors Orhuso konvencija, visų pirma jos 6 straipsnio 1 dalies b punktas, valstybėms narėms palieka tam tikrą diskreciją, kiek tai susiję su nagrinėjamos veiklos reikšmingo poveikio aplinkai nagrinėjimu, vis dėlto, atsižvelgiant į šio sprendimo 172 ir 173 punktuose nurodytą jurisprudenciją, Buveinių direktyva sukonkretina reikalavimus, kuriuos reikia suformuluoti dėl poveikio aplinkai masto Europoje taikomos aplinkos apsaugos srityje. Neigiamas poveikis Europos saugomų teritorijų apsaugos tikslams iš esmės turėtų būti laikomas dideliu, kaip tai suprantama pagal šią Orhuso konvencijos nuostatą, todėl aplinkos apsaugos organizacijos turi teisę reikalauti, kad kompetentingos institucijos kiekvienu konkrečiu atveju patikrintų, ar planuojama veikla gali turėti tokį reikšmingą poveikį.

- 176 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje, siejamoje su Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktu ir 9 straipsnio 2 dalimi, numatyta Lenkijos Respublikos pareiga užtikrinti, kad aplinkos apsaugos organizacijos galėtų kreiptis į teismą su prašymu, kad būtų veiksmingai išnagrinėtas miško tvarkymo planų, kaip jie suprantami pagal Miškų įstatymo nuostatas, teisėtumas materialiniu ir procedūriniu požiūriu, nes šie planai patenka į Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies taikymo sritį.
- 177 Be to, teisės aktai, kuriuose numatyta tokia teisė kreiptis į teismą, turi atitikti aiškumo ir tikslumo reikalavimus, nustatytus aplinkos teisės srityje pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją (pagal analogiją žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-46/11, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:146, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 178 Šiuo atveju, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo turimą bylos medžiagą, reikia konstatuoti, kad Lenkijos teisės aktai neatitinka šio sprendimo 176 ir 177 punktuose nurodytų reikalavimų.
- 179 Konkrečiai kalbant, dėl Miškų įstatymo 22 straipsnio 1 dalies, kurioje numatyta, kad aplinkos ministras patvirtina miško tvarkymo planą, pažymėtina, jog Komisija savo ieškinyje rėmėsi *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) jurisprudencija, nurodyta šio sprendimo 116 ir 117 punktuose, pagal kurią šis patvirtinimo aktas nėra administracinis sprendimas, dėl kurio galima paduoti skundą teismui.
- 180 Atsakydama į šį Komisijos argumentą Lenkijos Respublika neginčija minėtos jurisprudencijos buvimo, o tik nurodo žemesnės instancijos teismo, t. y. *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Varšuvos vaivadijos administracinis teismas), sprendimus, kuriais remiantis administraciniame teisme galima užginčyti aplinkos ministro sprendimą patvirtinti miško tvarkymo planą.
- 181 Šiuo klausimu primintina, kad nereikia atsižvelgti į pavienius teismų sprendimus arba labai mažas jų grupes, kai yra suformuota jurisprudencija, kurioje laikomasi kitokios pozicijos, arba į aukščiausio nacionalinio teismo paneigtą aiškinimą (pagal analogiją žr. 2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-129/00, EU:C:2003:656, 32 punktą).
- 182 Bet kuriuo atveju, kai teismų pateikiamas nacionalinės teisės aktų aiškinimas, į kurį būtų galima atsižvelgti, skiriasi, t. y. pagal vienokį aiškinimą minėti teisės aktai taikomi laikantis Sąjungos teisės, o pagal kitokį – pažeidžiant Sąjungos teisę, reikia konstatuoti, kad šie nacionalinės teisės aktai bent jau nėra pakankamai aiškūs, kad būtų užtikrintas jų taikymas, atitinkantis Sąjungos teisę (2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-129/00, EU:C:2003:656, 33 punktas).
- 183 Be to, aplinkybė (darant prielaidą, kad ji įrodyta), jog nacionalinių valdžios institucijų praktika yra tinkama užtikrinti direktyvos nuostatas atitinkantį taikymą, savaime negali būti tokia aiški ir tiksli, kad atitiktų teisinio saugumo reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2012 m. sausio 26 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-192/11, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:44, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 184 Dėl Lenkijos Respublikos atsiliepime į ieškinį nurodyto Aplinkos apsaugos įstatymo 323 straipsnio, pagal kurį šios valstybės narės teigimu, bendrosios kompetencijos teisme gali būti pareikštas ieškinys, kuriuo iš esmės siekiama užginčyti darbus, įvykdytus pagal miško tvarkymo planą, reikia konstatuoti, kad, pirma, šia nuostata tik suteikiama teisė pareikšti ieškinį šiame teisme kiekvienam asmeniui, kuriam tiesiogiai kyla pavojus patirti žalą arba kuris patyrė žalą dėl neteisėto poveikio aplinkai.

- 185 Vis dėlto Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalyje, pagal kurią suinteresuotosios visuomenės nariams suteikiama teisė kreiptis į teismus, šiuo klausimu nenumatyta sąlyga, susijusi su tiesioginiu pavojumi patirti žalą arba patirta žala dėl neteisėto poveikio aplinkai.
- 186 Antra, minėtame Aplinkos apsaugos įstatymo 323 straipsnyje nenumatyta galimybė nagrinėti miško tvarkymo planų teisėtumo materialiniu ir procedūriniu požiūriu, o tik leidžiama prašyti atkurti teisėtą faktinę padėtį ir imtis prevencinių priemonių, be kita ko, įdiegiant įrenginius ar įrangą, skirtus užkirsti kelią žalos atsiradimo grėsmei ar žalai atsirasti. Paaškęjus, kad tai yra neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, galima prašyti nutraukti veiklą, dėl kurios kyla pavojus.
- 187 Darytina išvada, kad informacija, kurią Lenkijos Respublika pateikė Teisingumo Teismui, neleidžia manyti, kad tokia teisinė gynybos priemonė leistų veiksmingai užtikrinti aplinkos apsaugos organizacijų galimybę kreiptis į teismą dėl miško tvarkymo planų, patenkančių į Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies taikymo sritį, kiek tai susiję su šių planų turiniu ir jų patvirtinimo procedūra.
- 188 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, antrasis pagrindas, grindžiamas Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies, siejamos su Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktu ir 9 straipsnio 2 dalimi, pažeidimu, yra pagrįstas.

V. Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 189 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Lenkijos Respublika pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- Priimdama 1991 m. rugsėjo 28 d. *Ustawa o lasach* (Miškų įstatymas), iš dalies pakeistą 2016 m. gruodžio 16 d. *Ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o lasach* (Įstatymas dėl Gamtos apsaugos įstatymo ir Miškų įstatymo dalinio pakeitimo) (2016 m. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*, 2249 pozicija), 14b straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta, kad miško tvarkymas, vykdomas laikantis geros praktikos reikalavimų miško tvarkymo srityje, nepažeidžia nuostatų, susijusių su išteklių, krūmų ir krūmynų bei konkrečių gamtos komponentų apsauga, be kita ko, 2004 m. balandžio 16 d. *Ustawa o ochronie przyrody* (Gamtos apsaugos įstatymas) 51 ir 52 straipsnių nuostatų, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, iš dalies pakeistą 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES, 6 straipsnio 1 ir 2 dalis, 12 straipsnio 1 dalį, 13 straipsnio 1 dalies a punktą ir 16 straipsnio 1 dalį, taip pat 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio a, b ir d punktus ir 9 straipsnio 1 dalį.**
- Nepriėmusi visų teisės aktų, būtinų užtikrinti, kad aplinkos apsaugos organizacijos galėtų kreiptis į teismą su prašymu, kad būtų veiksmingai išnagrinėtas miško tvarkymo planų, kaip jie suprantami pagal Miškų įstatymo nuostatas, teisėtumas materialiniu ir procedūriniu požiūriu, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos**

92/43, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 6 straipsnio 3 dalį, siejamą su 1998 m. birželio 25 d. Orhuse pasirašytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, Europos bendrijos vardu patvirtintos 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB, 6 straipsnio 1 dalies b punktu ir 9 straipsnio 2 dalimi.

3. Priteisti iš Lenkijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.